

עיונים

כתב עת רב־תחומי לחקר ישראל

תוכני העניינים של כלל גיליונות כתב העת
המאסף

המאמרים זמינים לקריאה במבחר
ספריות דיגיטליות ובאתר כתב העת

מכון בן־גוריון
לחקר ישראל והציונות
אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
קריית שדה בוקר

כרך מס' 1, תשנ"א 1991

תוכן העניינים

1		עם הכרך הראשון
		הגות
	דו־שיח על הזהות היהודית-ישראלית	אליעזר שביד, יהושע פורת
3		
		מחקר
		ביטחון
15	'השומר' ורעיון ההתנדבות לצבא העות'מאני	מתתיהו מינץ
28	מה ידע בן-גוריון על תל-חי?	נקדימון רוגל
41	שלושת שעוני החול בהיערכות למלחמת העצמאות	מאיר אביזוהר
61	המודיעין והערכתו ערב מלחמת העצמאות	יואב גלבר
103	חיל האוויר במבצע 'חורב'	זאב צחור
	מבצע 'חורב' כהשלמת התהליך של הכפפת הפלמ"ח לצה"ל	גבריאלה היכל
127		
141	מדיניות הביטחון השוטף 1948-1956: דילמות מרכזיות	זכי שלום
170	ביטחון לאומי ועוצמה צבאית – בין מדינאי למצביא	יצחק גרינברג
191	הרכיבים האזרחיים של תורת הביטחון הלאומי של ישראל	משה ליסק
		מדיניות חוץ
211	חלוקה טריטוריאלית של ארץ-ישראל: ההכרעה ב-1937 ועידת לוזאן וניצנים ראשונים למחלוקת על מדיניות החוץ הישראלית	יצחק גל-נור אילן פפה
241	ישראל והטיסות האנגלו-אמריקניות מעל ישראל לירדן, 1958	מיכאל אורן
262		
276	ברית-המועצות ומצרי טיראן, 1954-1967	מרדכי בר-און
		עלייה וקליטה
308	בן-גוריון בבולגריה: מפגשו הראשון עם שארית הפלטה	טוביה פרילינג
343	שארית הפלטה – עולים או מהגרים?	עירית קינג

	דבורה הכהן	התכנית ל'קליטה ישירה' של העלייה ההמונית בשנות החמישים ותוצאותיה
359		
379	דפנה צמחוני	מזרע עלו רוב יהודי עיראק לישראל במבצע עזרא ונחמיה? ועדת פרומקין - ועדת חקירה ממשלתית בנושא חינוך צבי צמרת
405		ילדי העולים בשנות המדינה הראשונות

מחשבה ציונית

440	אלון גל	מוטיב הרציפות ההיסטורית בציונות האמריקנית
462	ישי גבע	ראשיתו של מושב העובדים
	אילן טרואן	יצירת מדעי חברה ציוניים: חישוב 'כושר הקליטה הכלכלי' של ארץ-ישראל
481		

ספרות ותחייה לאומית

	חמוטל בר-יוסף	תפיסתו של ברנר את מושג הדקאדנס על רקע רעיון התחייה הלאומית
496		
523	פנחס גינוסר	אורי צבי גרינברג ועליית גראבסקי

מן הארכיון

547	הפרספקטיבות של המדע (דיון בישיבה הראשונה של האקדמיה הלאומית למדעים)
-----	---

ביקורת ספרים

552	שלמה אהרונסון	על מצוקות באוטופיה מאת דן הורוביץ ומשה ליסק
555		על ממלאי הפקודות מאת יגאל עילם
557	מרדכי בר-און	על הקיר וההר מאת אברהם ב' יהושע
523		על בטחון ודמוקרטיה מאת איסר הראל
569	זכי שלום	על פליקס: פנחס רוזן וזמנו מאת רות בונדי
	משה שמש	על תעודות למדיניות החוץ של מדינת ישראל, 1951, ו
574		בעריכת ימימה רוזנטל

כרך מס' 2, תשנ"ב 1992

תוכן העניינים

1		עם הכרך השני
		הגות ועיון
3	היהדות האורתודוקסית ממודרניות לפוסט־מודרניות	אליעזר שביד
28	ראשית היריבות בין המרקסיזם לציונות הסוציאליסטית משיחות, אוטופיה ופסימיות בשנות החמישים:	שלמה נאמן
56	עיון בביקורת על 'המדינה הבן־גוריונית'	יעקב שביט
		כלכלה וחברה
79	כלכלת הקליטה בעשור הראשון למדינת ישראל	אסתר אלכסנדר
94	חברת־העובדים וקליטת העלייה הגדולה בשנות החמישים חלוצים וחלוציות במדינת ישראל: הבטים סמנטיים	יצחק גרינברג
116	ההיסטוריים, 1956-1948	הנרי גיר
		חוץ וביטחון
141	אור חדש על דוקטרינת 'המחסה ליום סגריר' במבוכי השקר – אנתוני אידן והקנוניה עם צרפת וישראל	שלמה אהרונסון
166	בסתיו 1956	מרדכי בראון
197	התנגדות בן־גוריון ושרת לתביעות הטריטוריאליות מישראל, 1956-1949	זכי שלום
		בימי המנדט
214	יציאת הבריטים: דיון ביקורתי על היסטוריוגרפיה מצמצמת עמדת העיתון היפואי פלשתין כלפי מדינות הציר והדמוקרטיה	מאיר אביזוהר
245	התערבות הצבא הבריטי בהתקפת האצ"ל על מנשיה	משה שמש
279		יונה בנדמן
		גולה וארץ־ישראל
317	המיליון השביעי כמצעד האיוולת והרשעות של התנועה הציונית	טוביה פרילינג

368	תעודה שאחרה ומסביב לה	מתתיהו מינץ
	דת ולאומיות ביהדות ברית־המועצות: תופעת החזרה	בנימין פינקוס
378	בתשובה לאחר תקופת סטלין	

ספרות

411	סופרי משא ויחסם אל בן־גוריון	משה שמיר
427	שירה ורפורטז'ה במלחמת העצמאות	חנן חבר

מן הארכיון

	על המיעוט הערבי, המיעוט הדרוזי והממשל הצבאי: פרסום ראשון	
449	מתוך יומן בן־גוריון 1960	

ביקורת ספרים

	השלום שלא היה אפשרי: על השלום שחמק	מרדכי בר־און
455	מאת איתמר רבינוביץ	
464	דור ודורשיו: על דור תש"ח מאת עמנואל סיון	
476	מדקרות עט: על העט והחרב מאת מיכאל קרן	ארי אבנר
	בן־גוריון ודיין – שתי גישות בדרך למבצע אחד:	מאיר אביזוהר
483	על אתגר ותגרה מאת מרדכי בר־און	

vii	תקצירים באנגלית	
-----	-----------------	--

כרך מס' 3, תשנ"ג 1993

תוכן העניינים

הגות

	'הוא היה סבור שהסופרים יעניקו לעם את המבט ההיסטורי'...	ס' יזהר
1		
10	הגבירה והשפחה	עמוס עוז

ביטחון ומדיניות חוץ

23	פלישת צבאות ערב ב־15 במאי 1948 מאבקה של מדינת ישראל לסיכול החלטת עצרת האו"ם על בינאום ירושלים בשנות החמישים	יואב גלבר זכי שלום
75		

עלייה והתיישבות

	האם היתה שנת 1933 נקודת מפנה במדיניות העלייה הציונית?	אביבה חלמיש
98		
114	תרומת התפיסה הגיאוגרפית־יישובית של בן־גוריון להתיישבות בנגב ולפיתוחו בשנות המדינה הראשונות ההתיישבות היהודית בגוש־עציון 1967-1970:	חנינא פורת יוסי כץ, שלום רייכמן
144	סוף מעשה במחשבה	

כלכלה וחברה

	דוד בן־גוריון ופנחס לבון – שתי גישות במחשבת חברת העובדים	יצחק גרינברג
154		
168	למי 'נשבר לעבוד' ולמה: תעסוקה באשקלון	גדעון מ' קרסל

ספרות ותחייה לאומית

191	בין מיכה יוסף ברדיצ'בסקי לדוד בן־גוריון שירת ביאליק על רקע המתח בין 'אחוזה' ל'אגואיזם' במחשבה ובספרות הרוסית	אבנר הולצמן חמוטל בר־יוסף
205		
224	הריונו, לידתו, חייו ומותו של הירחון האדמה	פנחס גינזוסר

זרמים רעיוניים

	אלון גל	גרסת הרציפות ההיסטורית בתפיסת ישראל בקרב הזרם הקונסרבטיבי
270		
292	ישראל קולת	ממפלגה סוציאליסטית למפלגה ממלכתית התנועה הרוויזיוניסטית ותנועת העבודה - שאלת יחיעם ויץ
349		קווי המתאר

התמודדויות והיערכויות

366	יהודה ריינהרץ	העימות בין ציונות ומסורתיות לפני מלחמת העולם הראשונה
	ישעיהו צ' ליבמן	הצטרפות החרדים לקואליציה הממשלתית לאור תגובתם למלחמת יום הכיפורים
380		מהלכיו הפרו־סובייטיים של משה סנה ב־1949 - הדרך אליהם, הרקע והמניעים האידיאולוגיים
399		הקרע בעין־חרוד: בנים אכלו בוסר ושיני אבות תקהינה
427	אייל כפכפי	

בציבוריות הערבית

455	אריה בועז	הקמת אש"ף: מאי 1964
	דפנה צמחוני	בעיית הזהות הלאומית של הערבים הנוצרים בירושלים ובגדה המערבית
469		

סקירת ספרים

	בנימין פינקוס	קומוניזם נגד ציונות בארץ־ישראל - הרהורים על מחקר חדש ובעיית: על אדומים מאת שמואל דותן
497		מחקרים ועדויות על שנאת יהודים ופרעות בעיראק: על שנאת יהודים ופרעות בעיראק מאת שמואל מורה וצבי יהודה (עורכים)
512		הולדת הלוחם: על חרב היונה מאת אניטה שפירא
515	זאב צחור	תולדות התנועה הקיבוצית: על <i>The Kibbutz Movement</i>
519		מאת הנרי ניר
		להחליק בנוחיות על קליפת בננה: על עונת הגז/קלבן מאת שבתאי טבת
524		שתי אינטרפרטציות ל'מכאן ומכאן': על עד הסמטה הטבריינית מאת מנחם ברינקר והעיקר השלישי
535	שלום רצבי	מאת בעז ערפלי

	מדיניות ישראל 1952, בין התפכחות לתקווה: על תעודות למדיניות החוץ של מדינת ישראל, כרך שביעי, 1952	זכי שלום
544	מאת יהושע פרוינדליך (עורך)	
	ימי כור ההיתוך – תרומת ההיסטוריה של החינוך לחקר האינטגרציה העדתית והתרבותית בישראל: על ימי כור	יובל דרור
553	ההיתוך מאת צבי צמרת	
	הרחבת גבולות הפילוסופיה היהודית: על חשיבה מחדש	רבקה הורביץ
560	מאת אליעזר שביד	
	'טרנספורט זה קללה רובצת עליו': על פרשת	אביבה חלמיש
563	קלאדובוישאבאץ מאת חנה ויינר ודליה עופר	

מִן הָאֲרֵכִיּוֹן

565	מארכיון בן־גוריון במכון למורשת בן־גוריון – מביא זאב זיוון
572	מארכיון משרד החוץ הסובייטי – מביא אלכסנדר וייסברג
582	מארכיון ה־PRO – מביא זכי שלום

כרך מס' 4, תשנ"ד 1994

תוכן העניינים

הגות

- אליעזר שביד
גלגולי הצורה של הזהות היהודית המודרנית כתהליך
היסטורי
1
- ביטחון ומדיניות חוץ
- אלחנן אורן
יעקב שמעוני
35 תגובות לתכנית החלוקה (1937) – וחלקה של 'ההגנה'
אוריינטציה ירדנית, אוריינטציה מצרית, אוריינטציה
54 פלסטינית ערב הקמת המדינה ובראשית ימיה?
מבצע קדש ומערכת סואץ: הרקע הפוליטי במזרח
משה שמש
התיכון 1949-1956
נספח: ג'מאל עבד אל-נאצר: הסודות מאחורי ההתקפה
98 בסיני (מבוא, תרגום ועריכה: משה שמש)
דיין מוביל למלחמה: מקומו של הרמטכ"ל בהחלטת
117 ממשלת ישראל לצאת למלחמה באוקטובר 1956
תגובת מעצמות המערב לנוכח חשיפת הקמתו של הכור
זכי שלום
136 הגרעיני בדימונה בראשית שנות השישים
- גולה וארץ-ישראל
- ישעיהו פרידמן
ריצ'רד ברייטמן,
204 שלמה אהרונסון
טוביה פרילינג
175 הרצל ופולמוס אוגנדה
סוף 'הפתרון הסופי': תכניות הכופר של הנאצים ב-1944
איסטנבול, יוני 1944: ההצעה המסתורית שקיבל מנחם
229 בדר ומה שסבב לה
- עלייה והתיישבות
- אמיר בן פורת
יצחק גרינברג
יובל דרור
278 לא שכבו על הגדר: הזדמנות, תשוקה והפריצה לפלשתינה
299 אוטופיה בנגב: העיר הקואופרטיבית רמון
התמודדות זרם העובדים עם קליטת העלייה הגדולה
בראשית המדינה: גישה מערכתית, חינוכית-חברתית,
325 משלימה למחקר הקיים

כלכלה, חברה ומדיניות פנים

משה ליסק	מבנה תעסוקתי, נייעות תעסוקתית וסמלי סטטוס
345	ביישוב היהודי החדש, 1918-1948
378	זאב צחור מפא"י, מפ"ם והקמת ממשלת ישראל הראשונה, 1949

ספרות ותחייה לאומית

יפה ברלוביץ	בני ערב למשה סמילנסקי: הסיפור הפטרוני
400	עלייתם ונפילתם של המרכזים הספרותיים באירופה
422	ובאמריקה והקמת המרכז בארץ-ישראל

זרמים רעיוניים

עמיר בר-אור	'מן היסוד': נפתוליה של תנועה פוליטית-רעיונית
478	מותג האזרחות בתפיסתו של דוד בן-גוריון
494	יהודה גלמן ציון וירושלים: המדינה היהודית על-פי הרב אברהם
505	יצחק קוק

סקירת ספרים

אלון גל	מסת סקירה: יהדות אמריקה במבחן החירות והשגשוג
ארי אבנר	קץ המדיניות האנגלו-צנטרית (על לקראת הקץ למנדט
542	מאת דוד בן-גוריון)
אסעד גאנם	עלייתה וירידתה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית
549	(מק"י): דיון בגורמים (על המיעוט הערבי בישראל
556	מאת אלי רכס)
שלום רצבי	אוטופיה ומדיניות (על מדיניות ודמיון מאת יוסף גורני)
זכי שלום	ועידת לוזאן: אנטומיה של כישלון ידוע מראש
562	(על Neil Caplan, <i>The Lausanne Conference, 1949</i>)
דוד זית	מבחנה ההיסטורית של התנועה החלוצית בפולין (על תנועת
571	החלוץ בפולין 1929-1939 מאת ישראל אופנהיים)

מן הארכיון

587	מתוך יומן בן-גוריון 1962, אב"ג - מביא פנחס גינורסר
592	תחת זכוכית מגדלת - מביא טוביה פרילינג

מזווית נוספת

605	על 'פלישת צבאות ערב' בעיני המודיעין	אלחנן אורן
607	האמת על יחסו של ברנר לדו"ח של פועלי-ציון	חיים גולן
608	'איני יכול להימנות על המבליגים'	שמואל דותן
613	תמיהות על עורך	שבתי טבת

כרך מס' 5, תשנ"ה 1995

תוכן העניינים

הגות

- 1 יהושפט הרכבי ראיון

מחקר

ביטחון ומדיניות חוץ

- חיים לבנברג יחסי הגומלין בין הנציב העליון, סיר אלן קנינגהם, לבין המלך עבדאללה 1945-1948 23
- מאיר פעיל המדיניות והאסטרטגיה של בן-גוריון בגמר מלחמת העצמאות 37
- מרדכי בר-און סטטוס-קוו לפני - או אחרי? הערות פרשנות למדיניות הביטחון של ישראל 1949-1958 65
- אילן פפה מדיניות ארצות ערב כלפי המהלכים הדיפלומטיים בשאלת ארץ-ישראל 1947-1949 117
- זכי שלום מדיניות 'פרופיל נמוך' ל'אסטרטגיית כתישה' - ממשל קנדי והתייחסותו לפעילותה הגרעינית של ישראל 1962-1963 126

גולה וארץ-ישראל

- מתתיהו מינץ לבעיות האגרריזציה והטריטוריאליזציה של היהודים בשנות העשרים על פי התייעוד שנחשף בגניזות הסובייטיות 165
- יהודה רימר תזות ואנטיתזות חלוציות בצפון-אמריקה: אנצו סרני, בן הלפרן ואחרים 183

עלייה והתיישבות

- חנינא פורת מפעל-הנגב - ממשד משקם לגוף המיישב והמפתח בנגב 1949-1951 212
- אלישע אפרת התכנון הפיסי של הנגב הצפוני בעשור השני למדינה 240
- ישי גבע מורשת ההתיישבות העובדת במבחן המדינה 262

כלכלה, חברה ומדיניות פנים

	תמיר גורן	פועלם של מוסדות השלטון בחיפה לשילוב המיעוט
304		הערבי במרקם העירוני בשנים 1948-1950
	מעוז עזריהו	'ההלך - ברדתך לנגב זכור אותנו': האנדרטה לזכר חללי גדוד 54 של חטיבת גבעתי בחוליקאת - מחקר
336		בהנצחת מלחמת העצמאות
	יהודית	'לזכרון עולם': הנצחה אינדיבידואלית וקהילתית של
364	תידור באומל	השואה במדינת ישראל
388	שפרה שורץ	המאבק הפוליטי על הקמת בית חולים מרכזי לנגב
413	אלי צור	הנהגת הקיבוץ מול השמאל ב'משבר סנה'

ספרות ותחייה לאומית

	מיכאל קרן	תגובתו של עגנון למדינת-הלאום היהודית על פי
446		'ספר המדינה'
	חנן חבר	הסאטירה הלאומית וקורבנה: פוליטיקה של רוב ומיעוט
455		לאומי ב'בנערינו ובזקנינו' מאת ש"י עגנון
473	בעז ערפלי	על המשמעות הפוליטית של שירת יהודה עמיחי
497	יאירה גינוסר	על 'חיילים אלמונים', 1929-1932

סקירת ספרים

	צבי גנין	חיים וייצמן - עלייתו של מנהיג התנועה הציונית
		(על <i>Chaim Weizmann: The Making of a Statesman</i>)
524		מאת יהודה ריינהרץ)
	חנוך רוזנבלום	מנהיג לבדד ישכון (על ז'בו: ביוגרפיה של זאב ז'בוטינסקי
530		מאת שמואל כץ)
	ישראל קולת	מולד הממלכה (על לקראת קץ המנדט ופעמי מדינה -
541		זכרונות מן העזבון מאת דוד בן-גוריון)
	שלמה אהרונסון	הסבר מעמיק לקליטת ניצולי השואה (על אחים זרים: ניצולי
554		השואה במדינת ישראל 1948-1957 מאת חנה יבלונקה)
	אייל כפכפי	ממטעני החבלה של הטרוריסטים ועד ל'סזון' (על הארגון
557		הצבאי הלאומי בארץ-ישראל - אוסף מקורות ומסמכים)
	מוטי גולני	המלחמה על הזיכרון הקולקטיבי (על ה'סזון': ציד אחים
574		מאת יהודה לפידות)
582		עוד על ספרים - הכינה חיה סספורטס

מזווית נוספת

591	רק"ח במבחן	יעקב זילבר
593	י"ח ברנר והלוגיקה של או/או	בועז ערפלי

מן הארכיון

608	התפטרות בן־גוריון מן הממשלה: מתוך יומן בן־גוריון 1963 – מביא זכי שלום
615	תעודה: עברות שמות המקומות והאתרים בנגב בשנים 1949-1950 – מביא יוסי כץ

כרך מס' 6, תשנ"ו 1996

תוכן העניינים

הגות

1	שילוש ומוקדו: עוד על ברל כצנלסון וסביבו	דב סדן
18	ההיסטוריה של העידן שבא 'אחריה'	אליעזר שביד

מחקר

ביטחון ומדיניות חוץ

	אייל זיסר	ניפוצן של אשלויות': העדה המרונית בלבנון ומדינת ישראל – מגעים וקשרים ראשונים
47		התמורה ביחסו של דוד בן-גוריון לממלכת ירדן
85		קנדי, בן-גוריון והקרוב על דימונה: אפריל-יוני 1963
110	אבנר כהן	

גולה וארץ-ישראל

	מתתיהו מינץ	מנהיגות ומנהיגים במפלגת פועלי-ציון ברוסיה מראשיתה ועד הפיכת אוקטובר
147		תמורות ומפנה בהנהלה הציונית ובקרן הקיימת לישראל במהלך מלחמת העולם הראשונה
163	יעקב מרקוביץקי	קונספירציה קומוניסטית או סיוע לאחים: גיוס הבריגדה הצ'כוסלובקית, 1948-1949
190		

עלייה והתיישבות

	יוסי כץ	יצירת הגוש ההתיישבותי הדרומי של הקיבוץ הדתי, 1947-1948: פרק בהיאחזותו של הקיבוץ הדתי בספר ארץ-ישראל
202		ארנון גולן
226		אשקלון: אכלוס המרחב הנטוש ותכנונה של עיר פיתוח מוקדמת

כלכלה, חברה ומדיניות פנים

	אברהם דורון	ביטוח בריאות ועמדת הרופאים: המאבקים של שנות החמישים הראשונות
250		

	יחיעם ויץ	בהקשר פוליטי: הממד הפוליטי של זכרון השואה
271		בשנות החמישים
	נרית רייכל	'אופקים' מול 'הגשמה': הגימנסיות העבריות הראשונות
288		בארץ-ישראל בין שני יעדים, 1935-1906
	יובל דרור	ראשית הטכניון העברי בחיפה, 1902-1950 – מהתוכנית
330		ל'בית-ספר גבוה יהודי' ועד תום תקופת ניהולו של
	אייל כפכפי	שלמה קפלנסקי
358		שני סוגי 'ממלכתיות': המקרה של היחס בין ההסתדרות
	מרדכי בר-לב	הכללית להסתדרות המורים
402		החינוך התיכון בקיבוץ הדתי – בין קולקטיבים
		לאינדיווידואליזם

ספרות ותחייה לאומית

	דן מירון	'פלא היוולד פרפר מן התולעת': מתוך מחזור שיחות
426		על אלתרמן הצעיר ודרכו אל שליחותו השירית
	פנחס גינוסר	קהילת הסופרים העברים בארץ-ישראל של ימי העלייה
479		השלישית ויחסה לתנועת הפועלים

זרמים רעיוניים

535	גד אופז	שליבים בהתפתחות תורת הגאולה של אהרן דוד גורדון
-----	---------	--

סקירת ספרים

	אניטה שפירא	קובלנתו של שטרנהל (על בניין אומה או תיקון חברה?)
553		מאת זאב שטרנהל
	אריה יערי	בלא אלטרנטיבה: בחינת ההנחות של זאב שטרנהל
568		(על בניין אומה או תיקון חברה? מאת זאב שטרנהל)
	זאב צחור	נעורים בין סיפור דידקטי למחקר היסטורי (על חבלי
592		נעורים: התנועה השומרית 1911-1921 מאת מתתיהו מינץ)
	אבנר הורוביץ	ניתוח קר וביקורת חריפה (על מתנועה למנגנון: ניתוח
598		התנוונותה של תנועת העבודה מאת מאיר בראלי)
		חיפוש אחר הנקודה הארכימדית (על החזון והחשבון:
601		בן-גוריון בין אידאולוגיה לפוליטיקה מאת זאב צחור)

מנ הארכיון

- פרוטוקול שיחת בן-גוריון-אדנאואר, 14 במרס 1960, מלון ולדורף אסטוריה -
מביא זכי שלום
604
- המתקת דינם של רוצחי ד"ר ישראל קסטנר (מתוך יומן דוד בן-גוריון 1963) -
מביאה שולמית עמיר-זרמי
627
- תקצירים באנגלית
i

כרך מס' 7, תשנ"ז 1997

תוכן העניינים

הגות

- 1 מאיר שמגר ראיון

מחקר

ביטחון ומדיניות חוץ

- מיכאל אפל התפתחות הסכסוך הערבי-יהודי מסכסוך מקומי לאזורי - הרקע לצמיחת מעורבותן של עיראק וסוריה בארץ-ישראל
39 1939-1936
אלחנן אורן מהצעת הטרנספר, 1937-1938, אל 'טרנספר בדיעבד',
75 1948-1947
מרדכי בר-און לאן נעלם העותק האחרון? גלגוליו של מסמך בין-לאומי
86 סודי ביותר
103 משה שמש המאבק הערבי על המים נגד ישראל 1959-1967

גולה וארץ-ישראל

- 169 מתתיהו מינץ ליאון חזנוביץ' בפטרוגרד, תחילת 1918
רחל רוז'נסקי מגבית ה'געוועזערקשאפטען' והתמורות בקרב פועלי-ציון
190 באמריקה (1924-1932)
219 טוביה פרילינג עיוותי הסטראטיפ של בן-גוריון והשואה
239 בנימין פינקוס תעמולה ופעולות אנטישמיות בעידן גורבצ'וב

עלייה והתיישבות

- 272 יעקב מרקוביץקי בית"ר ושארית הפלטה באיטליה (1945-1946)
285 חנה יבלונקה קליטת ניצולי השואה במדינת ישראל - היבטים חדשים

כלכלה, חברה ומדיניות פנים

- 300 אברהם דורון מענקי הזקנה בשנות ה-50 וה-60
נחום קרלינסקי 'לא דגניה תגאל את הארץ כי אם פתחת-תקווה קפיטליסטית': יזמות פרטית בהשקפתם של הפרדסנים
327 העברים ושל מתנגדיהם, 1904-1939

360	זה מה שהיה: קפיטליזם, סחורה ואי־שוויון מדיניות הפיתוח ושאלת הבדווים בנגב בשנותיה	אמיר בן פורת חנינא פורת
389	הראשונות של המדינה, 1948-1953 בית־החולים 5 (תל־השומר) עד העברתו אל משרד	דניאל נדב
439	הבריאות ב־1953	

ספרות ותחייה לאומית

463	הדפוס המשיחי: רדיקליזם ורומנטיקה בהיסטוריה ובספרות	אלה בלפר
487	'הוועידה האדומה' של הנוער־העובד (תשרי תרפ"ז) ושומרי חומותיה	אבינדב ליפסקר
505	הטרגדיה של איש החושים הבינוני: עיונים בעלילת הרומן תמול שלשום לש"י עגנון (חלק ראשון)	בעז ערפלי
546	סראיא, בת השד הרע, לאמיל חביבי: התקבלות היצירה במוספי ספרות, 1991-1993	יאירה גינוסר

סקירת ספרים

583	דוד בן־גוריון כמנהיג מעצב (על דוד בן־גוריון): ראש הממשלה הראשון, מבחר תעודות [1947-1963] בעריכת אלי שאלתיאל)	גבי שפר
601	האוטופיה הציונית: התחלת מאה – סוף מאה (על המח של האתמול מאת רחל אלבוים־דרור)	יפה ברלוביץ
619	התמוטטות ארגוני הקניות של המושבים כמשל (על בערבות לא מוגבלת: היסטוריה וכלכלה מדינית בחקלאות הקואופרטיבית של ישראל מאת משה שוורץ)	יצחק גרינברג
632	יעקב ברנאי: היסטוריוגרפיה ולאומיות (על היסטוריוגרפיה ולאומיות: מגמות בחקר ארץ־ישראל ויישובה היהודי, 1881-634 מאת יעקב ברנאי)	יוסף שלמון
642	דת ודתיות – משנתו של א"ד גורדון (על אור החיים ביום קטנות: משנת א. ד. גורדון ומקורותיה בקבלה ובהסידות מאת אברהם שפירא)	יהודה גלמן
646	כיצד בונים ביטחון ואמון (על אמצעים לבניית אמון ובטחון בהקשר הישראלי־ערבי מאת יאיר עברון)	אברהם סלע

- משה ליסק   אתוס אופנסיבי או תרבות מיליטריסטית? (על דרך הכוונת:
היווצרותו של המיליטריזם הישראלי, 1936-1956
651   מאת אורי בן־אליעזר)
שלמה אהרנסון   תרומה חשובה לדיון על הזהות הישראלית (על פרץ נפתלי -
662   סוציאלדמוקרטי בשני עולמות מאת יהודה רימר)
665   עוד על ספרים - הכינו צמרת לוי ואבי רובין

תעודות

- 671   ראיון עם אמיל חביבי (מראיין יעקב אגמון)
682   מאיר שמגר   נאום בטקס קבלת פרס ישראל 24.4.1996

כרך מס' 8, תשנ"ח 1998

תוכן העניינים

הגות

1	על המדינאי: הרצאה בטקס קבלת פרס בן-גוריון	מאיר שמגר
	היחסים בין ישראל ליהדות ארצות-הברית -	אלון גל
8	הפרספקטיבה הישראלית	
33	החברה הישראלית והרעיון הציוני: תמורה והמשך	אביתר פריזל

מחקר

ביטחון ומדיניות חוץ

49	תפקידו של השופט הקנדי רנד ב־UNSCOP	אליעזר טאובר
78	מערכות לטרון בתש"ח - בין מיתוס למחקר	אלחנן אורן
	לקראת בסיס איתן ומתמשך: היחסים בין הכס הקדוש	מיכאל פרקו
86	ובין התנועה הציונית וישראל, 1896-1998	
	עמדות בהנהגת המדינה בסוגיית הסטטוס קוו	זכי שלום
	הטריטוריאלי בשנים הראשונות שלאחר מלחמת	
110	העצמאות - בחינה מחודשת	
	דלק מאיראן - שליחותו של צבי דוריאל בטהראן	אורי ביאלר
150	1963-1956 (חלק א)	
	חזון הרפובליקה הפלסטינית הנצחית של עבד אל-כרים	משה שמש
181	קאסם 1963-1959	
205	בין ישראל לסוריה - מלחמת ששת הימים ולאחריה	אייל זיסר

גולה וארץ-ישראל

	מקומה של תנועת הפועלים היהודית בפוליטיזציה של	מתתיהו מינץ
253	העם היהודי	

עלייה והתיישבות

	דבורה הכהן	'הקרב על העם היהודי': התנדבותם של בני מושבים
266	וקיבוצים בקליטת עולים בשנים הראשונות למדינה	
	אל הפנטזיה ובחזרה: מדוע החליט בן-גוריון לרדת	יחיעם ויץ
298	לשדה-בוקר?	

כלכלה, חברה ומדיניות פנים

	שפרה שורץ	מי יטפל באנשי ארץ־ישראל? פעילותה של היחידה הציונית רפואית אמריקנית להקמתה של מערכת בריאות ציבורית בראשית תקופת המנדט, 1918-1921	320
	יוסי כץ	איתן בדעתו - יוסף ויץ ורעיון הטרנספר	347
	אריאל פלדשטיין	שלושה ימים בחודש אייר תש"ח - עיון מחודש לאור המקורות	354
	יצחק גרינברג	חטיבת עבודה צבאית: הניסיון למיליטריזציה של כוח העבודה במלחמת העצמאות	375
	אברהם דורון	הנהגת תשלומי ההטבה הסוציאלית: שבירת האוניברסליות במערכת קצבאות הזקנה של הביטוח הלאומי	398
	יעקב רוט	תהליכי הקמת סיעת 'תכלת לבן' בתנועת החרות	424

ספרות ותחייה לאומית

	חנן חבר	ביקורת הקריאה הלאומית: אנלוגיה היסטורית ואלגוריה לאומית בשירת נתן אלתרמן בתקופת השואה	449
	נורית גרץ	הציונות, הקיבוץ והעירייה: המאבק על נפשם של העולים החדשים בספרו של חנוך ברטוב שש כנפיים לאחד	498
	נורית גוברין	היא נפלה בשדות: על ברברה פרופר משדה־בוקר - שני שירים	522
	חמוטל בר־יוסף	מעמדה המוסרי של השפיות ביצירתו של עמוס עוז	555

זרמים רעיוניים

	יוסף שלמון	ראשית הלאומיות היהודית בראי המחקר	565
	שלום רצבי	פולמוס השמיטה וחיבורו הראשון של הרב קוק על הציונות	580
	גד אופז	המשפחה והאישה בהגותו של אהרון דוד גורדון	602

* חלק ב' למאמרו של בעז ערפילי 'הטרגדיה של איש החושים הבינוני: עיונים בעלילת הרומן תמול שלשום לש"י עגנון', שחלקו הראשון התפרסם בעיונים בתקומת ישראל, 7, לא יפורסם כאן מאחר שתוכנו נכלל בספר: בעז ערפילי, **חמשה מאמרים על תמול שלשום מאת ש"י עגנון**, תל־אביב תשנ"ח.

סקירת ספרים

	הערות על משנת גורדון לאור מקורותיה היהודיים	שלום רצבי
614	(על אור החיים ב'יום קטנות' מאת אברהם שפירא)	
	ההיסטוריה של ההנצחה (על הנצחה וזכרון	מעוז עזריהו
620	מאת אילנה שמיר)	
	ככל שמשנתה נשאר כשהיה (על חשבון ועוצמה	יצחק טאוב
624	מאת יצחק גרינברג)	
	נושאים ונישאים: בין אמצעים לתכליות - מדיניות, עולים,	דליה עופר
	מהגרים ואנשים רגילים (על זהבם של היהודים	
630	מאת עדית זרטל)	
645	בין שליחות לכפייה (על עלי גשר צר מאת צבי צמרת)	תמר הורוביץ
	צבא בלא כבודתו ואפסנייתו אבד (על אמברגו, עוצמה	אבי קובר
650	והכרעה במלחמת תש"ח מאת עמיצור אילן)	
660		ממודף הספרים - הכין אבי רובין

מן הארכיון ומסמכים נוספים

665	ריאיון עם יצחק רבין, 22 באוגוסט 1982	אבי שליים
682	אבא הלל סילבר: יהדות וציונות (תעודה)	אלון גל ועופר שיף
		תקצירים באנגלית

כרך מס' 9, תשנ"ט 1999

תוכן העניינים

הגות

- רחל אלבוים-דרור להעפיל עם הסלע אל ראש ההר ולדרדר אותו בחזרה:
ראשית ההיסטוריוגרפיה של החינוך בישראל 1

מחקר

ביטחון ומדיניות חוץ

- מאיר אביזוהר שבע מדרגות: במסלול עולה אל התקומה 39
יעקב מרקוביץקי מעורבות איטליה במרד הערבי 56
צפרירה דין חקר המורל ב'הגנה' 70
מרדכי בראון 'עלי זית' – הפשיטה בחופי הכינרת בליל 12 בדצמבר 1955 87
אורי ביאלר דלק מאיראן – שליחותו של צבי דוריאל בטהראן,
1956-1963 (חלק ב) 128
יצחק גרינברג הנחת היסודות למו"פ ולייצור הבטחוני: היבטים של
מדיניות ותקציב 167
משה שמש אשף: הדרך לאוסלו – שנת 1988 כמפנה בתולדות
התנועה הלאומית הפלסטינית 186
דוד בוקעי מי אשם בפרוץ מלחמת 1967? ירדן ומלחמת ששת הימים 246

עלייה והתיישבות

- יוסי כץ ועדת השמות של הקק"ל וקביעת שמות היישובים
היהודיים בתקופת המנדט 280
אלי צור 'החלה יציאת מצרים – ומה עשו חלוצינו?' הקיבוץ
במבחן העלייה ההמונית 316
אבי פיקאר ראשיתה של העלייה הסלקטיבית בשנות החמישים 338

כלכלה, חברה ומדיניות פנים

- אברהם דורון המחסומים בדרך לקבלת קצבת זקנה מן הביטוח הלאומי
בשנות החמישים והשישים – פרישה חלקית וצמצום העבודה 395
אסעד גאנם המיעוט הפלסטיני בישראל: האתגר של המדינה היהודית
והשלכותיו 420

ספרות ותחייה לאומית

444	'הדממה' ו'הרעש' בשירתו של חיים גורי	ראובן שהם
	אל הילד הזה התפללתי? 'געגועים' מאת עמוס עוז	חיה שחם
476	ו'מכאן ומכאן' מאת י"ח ברנר - עיון משווה	
490	השתקפות פרשת ההליכה לפטרה בספרות העברית	נסיה שפרן

סקירת ספרים

	חשיבותו של הסיפור הלא מייצג (על דינויסוס בסנטר מאת תמר ברגר)	מייכאל פייגה
525	מלחמת התגמול (על מלחמות הגבול של ישראל 1949-1956 מאת בני מוריס, ועל תעודות למדיניות החוץ של מדינת ישראל, ח, בעריכת ימימה רוזנטל)	אייל כפכפי
531	לטפס על קיר חלק (על חיץ בערפל מאת טוביה פרילינג)	יעקב שביט
544	בין עריכה להערצה (על נילחם כאומה בעריכת מאיר אביזוהר)	רון צוויג
557	חידה ושמה לבון (על לבון - אנטימישיח מאת אייל כפכפי)	יחיעם ויץ
560	חברה ופוליטיקה בעולם הערבי בשנות החמישים	אברהם סלע
568	(על החתירה להגמוניה בעולם הערבי מאת אלי פודה) שתי תרומות חשובות להיסטוריוגרפיה הישראלית	שלמה אהרונסון
574	1. יעקב חזן בשר ודם (על חזן - תנועת חיים מאת זאב צחור) 2. מחקר של ממש ביחסי ישראל-גרמניה (על <i>Zwischen</i>)	
576	<i>Moral und Realpolitik</i> בעריכת ישעיהו ילינק) ההסתדרות אשמה בכול? (על ההסתדרות מעל הכל מאת לב גרינברג)	ישראל קולת
578		
585	ממדף הספרים - הכין אבי רובין	

מזווית אחרת

	תנועות הנוער וזרם העובדים בחינוך ההסתדרותי - 'אמיתות' לעומת אמת עובדתית	יובל דרור
591	תגובה על שני מאמרים שהופיעו בכרך 8 של עיונים	זאב זיוון
614	בתקומת ישראל (על מאמריהם של נורית גוברין ויחיעם ויץ)	

מן הארכיון ומסמכים נוספים

620	שיבת המטה הכללי, 27.7.1954 - מביאים זכי שלום ועמיר בר־אור	
-----	---	--

כרך מס' 10, תש"ס 2000

תוכן העניינים

1	עם הכרך העשירי	מרדכי בר־און
הגות		
5	העוד נוע תנוע – היש מקום לצינונות באלף השלישי?	יוסף גורני
15	ראיונות שערכו מרדכי בר־און ופנחס גינזור	ישראל טל
מחקר		
ביטחון ומדיניות חוץ		
	הנמקות לתיחום במשנת התנועה הציונית בדיונים על	גדעון ביגר
89	גבולות ארץ־ישראל בראשית תקופת השלטון הבריטי בארץ	
102	מי בלם את המצרים במלחמת 1948?	דוד טל
	בעקבות הפשיטה על סמוע: התעוררות לאומית בגדה	משה שמש
122	המערכת ושינוי בעמדת חוסין כלפי ישראל וכלפי הגדה	
גולה וארץ־ישראל		
	ניירות־עבודה לצורך ההתדיינות האידאולוגית בקרב	מתתיהו מינץ
	צמרת הייבסקציה בעניין ביסוס שאלת הממלכתיות	
165	היהודית הסובייטית	
180	מבט אחר על האמריקניזציה של הצינונות	עופר שיף
	במוקד הזירה הציבורית או בשוליה: אסתר מינץ־אברסון	רחל רוז'נסקי
207	ומעמד האישה בפועל־ציון באמריקה (1935-1905)	
	משואה לתקומה! משואה לתקומה? ההיסטוריוגרפיה	דן מכמן
234	של הקשר הסיבתי בין השואה להקמת מדינת ישראל – בין מיתוס למציאות	
עלייה והתיישבות		
	ה'שילוב': בין דת למדינה – פתרון הקיבוץ הדתי לדילמת	אלישבע
259	השירות הצבאי של הצינונות הדתית	רוסמן־סטולמן

כלכלה, חברה ומדיניות פנים

	יוסי כץ	התיירות בארץ ישראל בתקופת המנדט: פרוגרמות לקידום הענף ביוזמת הממסד הציוני בשנות הארבעים, עד הקמת המדינה
298	שמואל הירש	הערות על הסוציולוגיה הישראלית בראי מישוב למדינה
317	ואורי כהן	אחיות, לוחמות ואימהות – אתוס ומציאות במבחן בנות דור 1948
353	שרה אוסצקי-לזר	מהסתדרות עברית להסתדרות ישראלית: השתלבותם של ערבים בארגון, 1948-1966
381	חנינא פורת	מהלכי מדינת ישראל וחלופות השמאל לפתרון שאלת הבדווים בנגב, 1953-1960
420		

ספרות ותחייה לאומית

	קורינה שואף	כך נולד תאטרון: התאטרון היהודי והעברי בשלהי המאה ה-19
477	בעז ערפלי	הדם והבשר: צומת אידאולוגי-פואטי בשירת א"צ גרינברג וא' שלונסקי בשנות העשרים
490	יאירה גנוסר	'החבילה האדומה בסראיא, בת השד הרע': פרק מתוך אישה וגבריה בנובלות של אמיל חביבי
584		

זרמים רעיוניים

614	אורי זילברשייד	חזונו החברתי-כלכלי של הרצל
641	שלום רצבי	מצוות ואורתודוקסיה בהגותו של מ"מ בובר

סקירת ספרים

	שלמה אהרונסון	היסטוריה מדומה לעומת היסטוריה ראויה לשמה היסטוריה כהלכתה (על גרמניה, תורכיה והציונות, 1897-1918 מאת ישעיהו פרידמן)
672		תחכומה של פשטנות (על ימי הכלניות מאת תום שגב)
678	אפרים קליימן	שנינו ביחד וכל אחד לחוד (על <i>The Divided Economy of Mandatory Palestine</i> מאת יעקב מצר)
688		

	עופר שייף	מסת סקירה: השונות כאידאולוגיה של סולידריות יהודית (על <i>Beyond Survival and Philanthropy</i> בעריכת אלון גל ואלפרד גוטשלק)	693
710	בת-עמי צוקר יובל דרור	סולידריות וליברליזם (על <i>ישראל הנכספת</i> בעריכת אלון גל) תרומת החינוך ל'בינוי האומה' (על <i>בינוי אומה</i> בעריכת דני יעקובי)	714
722	חנה יבלונקה	משה ליסק: סיכום דור במחקר (על <i>העלייה הגדולה בשנות החמישים - כשלונו של כור ההיתוך</i> מאת משה ליסק) אכזבות בווישינגטון (על <i>Israel and the Western Powers</i> 1952-1960 מאת זק לוי)	725
732	דוד טל	של מי המלחמה הזאת, לעזאזל? (על <i>תהיה מלחמה בקיץ...</i> מאת מוטי גולני)	736
740	רנן קופרמן	געגועים למדינה המבוצרת (על <i>כורח ההפרדה</i> מאת דן שיפטן)	
	ממדף הספרים - הכינו אבי רובין ואורנה מילר		

מזווית אחרת

745	רחל חלפי ואחרים	מכתבים למערכת בעקבות מאמרה של נסיה שפרן 'השתקפות פרשת ההליכה לפטרה בספרות העברית' שהתפרסם בעיונים בתקומת ישראל, כרך 9	
-----	-----------------	---	--

מן הארכיון ומסמכים נוספים

753	שיחות ומגעים לבירור אפשרות של הסדר בין ישראל ומצרים 1949-1955 (תזכיר שחיבר גדעון רפאל) - מביא זכי שלום		
-----	---	--	--

כרך מס' 11, תשס"א 2001

תוכן העניינים

הגות

- 1 שלום רצבי הוגים דתיים על המדינה החילונית

מחקר

ביטחון ומדיניות חוץ

- 27 ישעיהו פרידמן ארנולד ג'וזף טוינבי: פרו-ערבי או פרו-ציוני?
מיכאל מ' לסקר בין בורגיביזם לנאצריזם: יחסי ישראל-טוניסיה והסכסוך
- 46 הערבי-ישראלי בשנות החמישים והשישים
איתן ברק המאבק שנשכח: ישראל, מצרים וחופש השיט בתעלת
סואץ, 1967-1957
- 80 משה שמש האם קרא שוקירי 'לזרוק את היהודים לים'?
- 132 אהוד עילם החיפוש אחר הניצחון המהיר: ההיבטים הדומים
- 142 באסטרטגיה הצבאית של גרמניה וישראל

גולה וארץ-ישראל

- זהר שגב סוגיה ציונית כפרשה אמריקנית: הצעות ההחלטה
162 הפרו-ציונית בשנים 1944-1945

בימי המנדט

- 196 נקדימון רוגל פרשת תל-חי: מבחנה של ניטרליות בלתי-אפשרית
מצטפא כבהא תפקידה של העיתונות הערבית הפלסטינית בארגון
- 212 השביתה הפלסטינית הכללית, אפריל-אוקטובר 1936
תמיר גורן 'חזון חיפה העברית הגדולה': סיפוח שכונות כאמצעי
- 230 להשגת יתרון דמוגרפי בתקופת המנדט

כלכלה, חברה ומדיניות פנים

- יובל דרור סוגיות אישיות ולאומיות בזהות הנוער היהודי החילוני
בארץ-ישראל בשנות העשרים והשלושים כפי שהן
- 261 משתקפות בעיתוני הגימנסיות העבריות העירוניות
אייל כפכפי מסובלימציה של הנשיות לסובלימציה של האימהות:
- 306 שלבים ביחסו של השומר-הצעיר לנשים

- טלי תדמור־שמעוני 'עודד ונורית לא גרים כאן' – מקומו (הנפקד) של הילד
 350 הארץ־ישראלית בתוכנית הלימודים הממלכתית הראשונה
 גדעון רהט שיטת הבחירות 1948-1959: מבקרת מחדל לשיטה
 369 משורינת

ספרות ותחייה לאומית

- פנחס גינזסר בדרך לשירה במבטא הספרדי: אביגדור המאירי והפולמוס
 447 על המשקל הסילאבו־טוני

זרמים רעיוניים

- גדעון כ"ץ היסוד החילוני במחשבתו של אהרן דוד גורדון
 465 דוד אוחנה הצלב, הסהר והמגן־דוד: האנלוגיה הציונית־צלבנית
 486 בשיח הישראלי

סקירת ספרים

- שלמה אהרונסון העיתונאי כביוגרף וכהיסטוריון (על השנים הנעלמות
 527 והחורר השחור מאת שבת־י טבת)
 אורי ביאלר פתיתי סודות: מסמכים על הדיפלומטיה הסובייטית
 בשאלת תקומת ישראל (על *Documents on Israeli-Soviet Relations, 1941-1953*)
 534 יהודי ואוניברסלי כאחד (על חידת ההווה ועורמת
 ההיסטוריה: עיונים בהיסטוריה היהודית בפרספקטיבה
 543 אוניברסלית מאת יעקב טלמון)
 יואב כסלו סטארט־אפ בימי התורכים: הדרים בארץ־ישראל
 (על פריחת ההדר: יזמות פרטית ביישוב, 1890-1939)
 545 מאת נחום קרלינסקי)
 מרדכי בר־און במוקד הסערה שלא התחוללה (על תוכניות־המגירה
 למלחמת־עולם שלישית: זירת המזרח־התיכון, 1945-1954)
 549 מאת מיכאל י' כהן)
 יצחק גרינברג בין אוטופיה לראליזם: פעילות צה"ל בתחומים אזרחיים
 בשנים הראשונות למדינה (על אוטופיה במדים: תרומת
 צה"ל להתיישבות, לקליטת העלייה ולחינוך בראשית ימי
 554 המדינה מאת זאב דרורי)

- יחיעם ויץ   לכל איש יש שם... (על כפר קאסם: אירועים ומיתוס
 בעריכת רוביק רוזנטל)
- 562
- ממדף הספרים – הכינה אורנה מילר
- 571

מזווית אחרת

- דבורה הכהן   מי תמך בעלייה גדולה בשנות החמישים ומי תבע את
 הגבלתה: הערות למאמרו של אבי פיקאר 'ראשיתה של
 העלייה הסלקטיבית בשנות החמישים', עיונים בתקומת
 ישראל 9 (1999)
- 578

מן הארכיון ומסמכים נוספים

- אבי שליים   שיחות ומגעים לבירור אפשרות של הסדר בין ישראל
 ומצרים 1955-1949
- 582
- יחיעם ויץ   תנועת החרות – שמואל תמיר ומשפט קסטנר: שלושה
 מסמכים מארכיונו של אריה בן־אליעזר במכון ז'בוטינסקי
- 598

כרך מס' 12, תשס"ב 2002

תוכן העניינים

	הגות ועיון
1	יוסף גורני רות גביון
	'כלל ישראל' במבחן ההיסטוריה תרומתה של המדינה היהודית לגיבושן של זהויות יהודיות מודרניות
11	דניאל גוטוויין
	ההבניה החוזרת של דמותו של הרצל בזיכרון הקיבוצי הישראלי: מרדיקליזם מעצב לשוליות מסתגלת
29	ראובן שושני
	אנטומיה של ביקורת הסוציאליזם אצל ז'בוטינסקי חלק ב': ביקורת התמורה הסוציאליסטית בעולם ובארץ ישראל
75	אביבה חלמיש
	מנהיג מחפש ציבור: דרכו של מאיר יערי להנהגת השומר הצעיר, 1918-1927
99	
ביטחון ומדיניות חוץ	
	עמירם אורן
	'סדר הכוחות המלחמתי' - הערכת מצב 1953-1960' לקראת הרחבת צה"ל בשנות החמישים
123	משה גת
	המאבק על ניצול מקורות הירדן בתהליך שהוביל למלחמת ששת הימים, 1964-1967
147	יצחק גרינברג
	היבטים כלכליים ובטחוניים בהחלטות לייצר מטוס וטנק בישראל
175	
עלייה והתיישבות	
	אורית רוזין
	תנאים של סלידה: היגינה והורות של עולים מארצות האסלאם בעיני ותיקים בשנות החמישים
195	
בימי המנדט	
	מאיר חזן
	ראשית ה'מתינות' במפלגת הפועל הצעיר בשנים 1917-1905
239	יאיר שפיגל
	סוכנים של 'המחלקה לחקירות פליליות' (CID) במפלגה הקומוניסטית הארץ-ישראלית
271	יעקב מרקוביץקי
	המרדף אחר 'האחים האדומים': הבולשת הבריטית והפק"פ (1921-1933)
289	משה נאור
	עורף במלחמה: המשמר האזרחי בתל-אביב, 1938-1945
305	

כלכלה, חברה ומדיניות פנים

	צבי צמרת	הפחד במפא"י מן החינוך ל'שמד רוסי' וביטול 'זרם העובדים' בחינוך
341	אורי כהן	אסטרטגיות בלימה והתפשטות של האוניברסיטה העברית
359	ראול טייטלבוים	נוכח הקמתה של האוניברסיטה של תל-אביב, 1953-1961 לא על הרוח לבדה - גם על האידאולוגיה: הרהורים אפיקורסיים על תולדות הכלכלה של הארץ בעקבות מחקריו של נחום גרוס
403		

גולה וארץ-ישראל

	אהוד מגור	סוציאליזם שמרני? פארווערטס והקואליציה הפלוטוקרטית-רדיקלית, ניו-יורק 1897-1917
427	יהודית	שותפויות מזורות: התנועה הרוויזיוניסטית
465	תידור-באומל	ואגודת-ישראל בתקופת השואה
	זהר שגב	ציוני ארצות-הברית במדינת ישראל בשנות החמישים - אופוזיציה פוליטית ואלטרנטיבה ליברלית
493		

ספרות ותחייה לאומית

521	דן מירון	שעתה של אלישבע (חלק ראשון)
567	יצחק בן-מרדכי	המולדת היא הגולה האמיתית: על עולמו של נסים אלוני

סקירת ספרים

	חדוה בן ישראל	האידאולוגיה הציונית - מחקר מעודכן (על האידאולוגיה הציונית מאת גדעון שמעוני, תרגמה סמדר מילוא)
591	מיכאל פייגה	בשם בכיה של רחל אמנו (על ארץ ישראל השלמה: אמונה ומדיניות מאת אריה נאור)
599	דוד טל	מבט גאוגרפי-היסטורי על עקירה והתיישבות במלחמת העצמאות ולאחריה (על שינוי מרחבי - תוצאת מלחמה: השטחים הערביים לשעבר במדינת ישראל, 1948-1950 מאת ארנון גולן)
605	אביבה חלמיש	ידו האחת אוחות בשלח והשנייה בקרדום ההיסטוריוגרפיה (על עלום ונוכח בכל: סיפור חייו של שאול אביגדור מאת אריה בועז)
609		

	יצחק טאוב	עם לוחם (על עם לוחם: הנחת היסודות למערך המילואים, 1950-1949 מאת יצחק גרינברג)
617	מרדכי בר־און	רפרוף כנפי הפרפר: הרהורים על מלחמת ששת הימים בעקבות ספרו החדש של מיכאל אורן (על <i>Six Days of War</i>)
625	מרדכי בר־און	מאת מיכאל אורן) קרבות מגידו (על <i>The Battles of Armageddon</i>)
645		מאת אריק קליין)
649		ממדרף הספרים – הכינה ויוויאן חפיה־דגמי

מזווית אחרת

	יהודה באואר	האם הביאה השואה להקמת מדינת ישראל? תגובה למאמר של דן מכמן 'משואה לתקומה! משואה לתקומה?', עיונים בתקומת ישראל, 10 (2000)
653	אבי פיקאר	העלייה הסלקטיבית – בין הגבלה איכותית להגבלה כמותית: תגובה להערות דבורה הכהן (מזווית אחרת, עיונים בתקומת ישראל, 11 [2001]) על מאמרו 'ראשיתה של העלייה הסלקטיבית בשנות החמישים', שהתפרסם בכרך 9 (1999)
655		

תעודה

		על יחסי דרג מדיני ודרג צבאי, משמעת צבאית ומוסר לחימה – פרוטוקול שיחה בין ראש הממשלה ושר הביטחון דוד בן־גוריון ובין אלוף יגאל פייקוביץ (אלון), 16 ביוני 1948 – מביא זכי שלום
657		

כרך מס' 13, תשס"ד 2003

תוכן העניינים

הגות ועיון

1	שנות השישים האמריקניות בישראל: ממרד לקונפורמיזם	גדי טאוב
29	ז'קלין כהנוב - מבשרת התרבות הים תיכונית בישראל רק לא סמלים משם ו'יחידי סגולה' מכאן: עיון במאמרו	דוד אוחנה מתתיהו מינץ
57	של מאיר יערי 'סמלים תלושים'	
71	הערות לשאלת סיגולו של הרעיון הלאומי בציונות הדתית	שלום רצבי
97	על רקונסטרוקציה של מושג העם היהודי	מרדכי קפלן

יחסי חוץ וביטחון

115	מלחמת תש"ח - מלחמתו של דוד בן-גוריון	דוד טל
	דוד בן-גוריון, משה שרת וסוגיית מעמדה של רצועת עזה, 1956-1948	יעקב טובי
139		

חברה, כלכלה ופוליטיקה

	מסורתיות יהודית ותרבות פופולרית בישראל	יעקב ידגר
163	הגירה, בריאות וכור ההיתוך הישראלי	וישעיהו ליבמן נדב דוידוביץ', שפרה שורץ
181		
203	בין אזרחים למדינה חדשה - סיפורה של שורת המתנדבים	פולה קבלו
233	מהאצ"ל לגח"ל: קווי מתאר של תנועת החרות, 1965-1948	יחיעם ויץ
255	'גדוד העבודה' של בעלי המלאכה: סיפורו של אתוס שנכשל כך אגדל תינוק ציוני: הבניית התינוק והאם הארץ-ישראלים	גור אלרואי שחלב סטולר-ליס
277	באמצעות ספרי הדרכה להורים	
295	ה'יקים' בשדה המשפט ודפוסים של תרבות בורגנית בתקופת המנדט	רקפת סלע-שפי

ספרות

323	עיצוב המרחב בימי צקלג	גידי נבו
345	שעתה של אלישבע (חלק שני)	דן מירון

מזווית אחרת

- 393 דן מכמן
השואה, הקמת מדינת ישראל ותפיסתו של יהודה באוּאר –
תגובה לתגובה

ביקורת ספרים

שתי דעות על הספר מזרחים בישראל:

- 397 משה ליסק
סמי סמוחה
סוציולוגיה ביקורתית כסוציולוגיה התרנית
העדתיות היהודית בישראל כתופעה ממשית מתמשכת
(על מזרחים בישראל: עיון ביקורתי מחודש בעריכת
חנן חבר, יהודה שנהב ופנינה מוצפי-האלר)
413 תמר כתריאל
המאבק על העבר והעתיד: ארץ, שטחים ומה שביניהם
(על שתי מפות לגדה: גוש אמונים, שלום עכשיו ועיצוב
המרחב הישראלי מאת מיכאל פייגה)
427 גדעון כ"ץ
פירוש פילוסופי לאחד העם (על מחויבות כפולה: זהות
יהודית בין מסורת לחילון בהגותו של אחד העם
מאת רינה חבלין)
437 יחיעם ויץ
העובדות שביסוד הזיכרון (על האומה והמוות: היסטוריה,
זיכרון, פוליטיקה מאת עדית זרטל)
443
449 ממדף הספרים – הכינה אורנה מילר

כרך מס' 14, תשס"ד 2004

תוכן העניינים

מוסיקה

- יהואש הירשברג
חזון המזרח מול מורשת המערב: זרמים אידאולוגיים
במוסיקה בתקופת היישוב והשפעתם על המוסיקה
הישראלית בשני העשורים האחרונים
1
מוסיקה ומסורת: רב־שיח בהשתתפות המוסיקאים
צבי אבני, בן־ציון אורגד, איליה חפץ, זכריה פלווין,
15 יוסי פלס והחוקרים ניר קידר וגדעון כ"ץ

חברה וכלכלה

- ישראל ברטל
תורתם אומנותם? על חברה וכלכלה ביישוב היהודי
הטרנס־ציוני בארץ־ישראל
35
רב־תרבותיות בישראל ושחיקת התמיכה ב'מדינת הרווחה'
רעש ועיצובו של מרחב עירוני מתפתח: תל־אביב
55
ומעוז עזריהו
1926-1940
73

עיון

- שלום רצבי
ציונות כתאופוליטיקה ואי־טבעיותה של הלאומיות
היהודית: הערות להגותו הלאומית של מרדכי מרטין
בובר ומקורותיה
97

משפט

- ניר קידר
הממלכתיות הרפובליקנית של שופטי בג"צ ושל
בן־גוריון: חזרה לבג"צ 144/50 שייב נגד שר הביטחון
131

פוליטיקה

- אורנה מילר
'הבטליון החתוך' והנטיית ה'כנעניות' באצ"ל ובתנועת
החרות: מ'הוועד העברי' עד 'למרחב'
153
'האינטלקטואל הטהור' בפוליטיקה או אליטה אקדמית
במשבר: מעורבות האוניברסיטה העברית בפרשת לבון
191

ערב וישראל

- 231 הפדרליזם החדש: אריה לובה אליאב ושמעון פרס יוסף גורני
- 255 יוזמת נחום גולדמן להיפגש עם נאצר בשנת 1970 מאיר חזן
- משבר המנהיגות הפלסטינית: מראשית שנות השלושים משה שמש
- 285 של המאה ה־20 עד 'ממשלת כל פלסטיין', 1948, חלק א' של המאה ה־20 עד 'ממשלת כל פלסטיין', 1948, חלק א'

אירן וישראל

- ישראל כמופת בעיני השמאל האיראני בשנות השישים: אלדר פרדו
- 337 מאמר ותעודה מאמר ותעודה
- 367 אירן וישראל: האיבה האידאולוגית ושורשיה מאיר ליטבק

צבא

- תכנון סדר הכוחות של צה"ל בין מלחמת ששת הימים יצחק גרינברג
- 393 למלחמת יום הכיפורים למלחמת יום הכיפורים
- הפיקוד המרחבי כמסגרת להפעלת כוחות היבשה עמירם אורן
- 429 בצה"ל (1956-1948) בצה"ל (1956-1948)

חוץ לארץ

- 461 יהודים וליטאים (תרגום והאיר: מוטי זלקין) תומס ונסלובה
- מרחב הפעולה של הציונים ברוסיה הסובייטית זיוה גלילי
- 479 בשנות העשרים בשנות העשרים
- 509 על ישראל, התפוצות והדמוקרטיה הציונית אלון גל
- 'ארץ לעם ולא עם לארץ': ההסתדרות הטריטוריאלית גור אלרואי
- היהודית (יט"א), התנועה הציונית וההגירה היהודית היהודית (יט"א), התנועה הציונית וההגירה היהודית
- 537 בראשית המאה ה־20 בראשית המאה ה־20

ביקורת ספרים

- אהבת האשכנזי: על שיח קולוניאליסטי מהופך אריה קרמפף
- (על המאבק המזרחי בישראל: בין דיכוי לשחרור, בין הזדהות (על המאבק המזרחי בישראל: בין דיכוי לשחרור, בין הזדהות
- 565 לאלטרנטיבה, 1948-2003 מאת סמי שלום שטרית) לאלטרנטיבה, 1948-2003 מאת סמי שלום שטרית
- מצוקות בתהליך השלום (על חבלי שלום: ישראל מצוקות בתהליך השלום (על חבלי שלום: ישראל
- 583 והערבים, 1948-2003 מאת איתמר רבינוביץ) והערבים, 1948-2003 מאת איתמר רבינוביץ)

	פולה קבלו	עצמאות וכפיפות: המגזר השלישי על סדר היום (על המגזר השלישי בישראל: בין מדינת רווחה לחברה אזרחית מאת בנימין גדרון, מיכל בר, חגי כץ)
591	אלה בלפר	מי מפחד ממשיחיות? (על משיחיות וממלכתיות: בן-גוריון והאינטלקטואלים - בין חזון מדיני לתאולוגיה פוליטית מאת דוד אוחנה)
605	חנינא פורת	החודש הראשון בהתיישבות האזורית (על המחרשה הגדולה ומפת התכנון: מבט על תולדות ההתיישבות במדינת ישראל מאת רענן ויץ)
611		
617		ממדף הספרים - הכינה גלי שטל
		תעודה
625	גור אלרואי	לאן נעלם השומר מיכאל אב-נר שפאל?
i	תקצירים באנגלית	

כרך מס' 15, תשס"ה 2005

תוכן העניינים

הגות

1	חנה ארנדט, השואה והציונות: סיפור של כישלון	אלחנן יקירה
25	דת של מבוגרים (תרגום מצרפתית)	עמנואל לוינס
39	מחשבתו של עמנואל לוינס על מדינות ועל מדינת ישראל	אפרים מאיר

היסטוריוגרפיה

53	מה קרה ל'היסטוריה החדשה' במעבר האלף	מרדכי בר־און
83	דובנוב, רעיון הלאומיות הדיאספורית ותפוצתו	מרקוס זילבר

דיפלומטיה

	מלחמת אזרחים ציונית על גדות הפוטומאק: הצד הנסתר	זהר שגב
103	בשליחות גולדמן לושינגטון בקיץ 1946	
125	כיצד נקרע עבר הירדן מעל הבית הלאומי היהודי בארץ־ישראל	ישעיהו פרידמן

חברה

147	מבט מגדרי על העלייה הראשונה לפי סיפורי חנה טרגר	מרגלית שילה
181	קיבוץ ערבי: עלייתו ונפילתו של 'אחוזה'	ראובן אהרני, שאול משעל

צבא

209	צוואתו של אורי אילן	ג'ודי באומל
239	ספרא וסייפא ומה שביניהם: עיצוב הלכות צבא ומלחמה בישראל 1948-2004	סטיוארט כהן

ערב וישראל

275	פנחס ספיר ושאלת השטחים המוחזקים: בין פיכחון לרפיון	יצחק גרינברג
301	משבר המנהיגות הפלסטינית, חלק ב': 'ממשלת כל פלסטיין' בספטמבר 1948 וסוף דרכו של המופתי	משה שמש

תרבות ומעמד

- 349 אהל' – עלייתו ונפילתו של תאטרון פועלים בן-עמי פיינגולד
'שיר השירים לעמל': זיקתו של יעקב אורלנד לתנועת תמר וולף-מונזון
- 373 הנוער העובד

קולנוע

- 393 סיפור הפקתו של 'The Illegals' – הסרט הראשון באורך מלא שתיעד עלייה בלתי-לגאלית ליאת שטייר-לבני

יהודים בחוץ לארץ

- 413 'מבקשי מולדת': תנועת הליגה לארץ חופשית (הפריילאנד ליגע), היישוב ומדינת ישראל, 1934-1956 גור אלרואי
- 435 'ארגון תעמולה' או 'מפלגה'? על שתי דרכים בסוציאליזם היהודי בניו-יורק אהוד מנור

תעודה

- 463 האמנם 'שפה זרה וצורמת'? לשאלת יחסו של בן-גוריון רחל רוז'ינסקי ליידיש לאחר השואה

ביקורת ספרים

- 483 אוכלוסיה, מרחב ומשאבים בארץ-ישראל בשלהי התקופה העות'מאנית ותחילת המנדט הבריטי (על האוכלוסייה הערבית והמאחז היהודי: תפרוסת וצפיפות בארץ ישראל בשלהי התקופה העות'מאנית ובתקופת המנדט הבריטי מאת דוד גרוסמן) אבינועם מאיר
- 489 יהדות גרמניה מנקודת מבט אישית (על רקוויאם גרמני: יהודים בגרמניה לפני היטלר, 1743-1933 מאת עמוס אילון) גיא מירון
- 499 משבר ידוע מראש: קריסת חברת העובדים בשנות השמונים מאת יצחק גרינברג) משה שוורץ
- 503 ממפלה מוחצת לתבוסה משקמת (על מהנכפה לנפסה: הסכסוך הערבי-ישראלי והבעיה הלאומית הפלסטינית, 1957-1967 מאת משה שמש) מנחם קליין

	צבי גנין	קרב הענקים: דוד בן-גוריון, חיים וייצמן ואבא הלל סילבר
507		במאבק על הנהגת התנועה הציונית בשנות הארבעים (על קנאת דוד: איש ריב מאת שבתאי טבת)
	אהוד מנור	'הסוציאליזם אינו שאיפה לעתיד, אלא מעשה להווה' (על איחוד מפולג: הברית העולמית של מפלגות פועלי-ציון , 1920-1907 מאת צביה בלשן)
513	אפרים ענבר	בין דימונה לווינגטון (על בין דימונה לווינגטון: המאבק על פיתוח האופוזיציה הגרעינית של ישראל 1968-1960 מאת זכי שלום)
523	יהודה רימר	ארגון מהגרים במערבולת של ערכים ומגמות (על זהויות נפגשות: פועלי-ציון בצפון אמריקה 1931-1905 מאת רחל רוז'נסקי)
527		
531	ממדף הספרים – הכין אמיר פלג	
i	תקצירים באנגלית	

כרך מס' 16, תשס"ו 2006

תוכן העניינים

ספרות ותרבות

	איריס פרוש,	'מה אנחנו עושים כאן?' (עוד קריאה ב'הדרשה')
1	ברכה דלמצקי-פישלר	
	אירית מילר	אבירות, לאומיות וזהות אנגלית-יהודית ביצירתו
41		של סולומון ג'וזף סולומון
63	זכריה פלווין	המלחין ארנסט בלוך וזיקתו לרעיון הלאומי-היהודי

דת וחילוניות

	נסים ליאון	'מה שם ייקרא לתופעה שאין יודע מי קבע אותה ולמה?':
85		לשאלת התפתחותה של החרדיות המזרחית בישראל
	בועז הוס	'קומוניזם אלטרואיסטי': הקבלה המודרניסטית של
109		הרב אשלג
	אריה נאור	'גם לאפיקורסים יש חלק בסיני': לביורור יחסו של
131		ז'בוטינסקי למורשת היהודית
171	צבי צמרת	אחד העם ועיצוב החינוך החילוני בישראל

צבא ודיפלומטיה

	זכי שלום	דיפלומטיה בצל מלחמה: ישראל, ארצות-הברית ומצרים
195		בשליביה הראשונים של תקופת ההמתנה, 14-23 במאי 1967
243	זאב דרורי	צבא וחברה במדינת ישראל בשנות החמישים

פוליטיקה וחברה

	אברהם דורון	חלוקת מזון ובתי-תמחוי: תחליף למדיניות רווחה
275		בישראל של שנות האלפיים
	אמיר גולדשטיין	שקיעת הציונים-הכלליים וכשלון האלטרנטיבה
293		הליברלית, 1959-1961
343	אלון גן	שינויים חברתיים בתנועה הקיבוצית בשנות השישים
	הדס שדר	שלוש תפישות של מקום בשיכון הציבורי בישראל
373		בשנות החמישים
	יאיר בוימל	עקרונות מדיניות האפליה כלפי הערבים בישראל,
391		1968-1948

עיתונות

- רענן ריין   שובו של חואן פרון לשלטון בראי העיתונות העברית:
415   ארגנטינה, ישראל והיהודים, 1973-1974
- מוסטפא כבהא   יהודים מזרחים בעיתונות הערבית בישראל, 1948-1967
445

העולם היהודי

- 463   אליעזר בן-רפאל,   זהויות יהודיות בנות זמננו: עדיין 'עם יהודי' אחד?
ליאור בן חיים-רפאל
אהוד מנור   'הם כמו הבונד': תמיכת פארווערטס בציונות משנות
499   העשרים
מתתיהו מינץ   הנוסחה החבויה של לנין בשאלה היהודית ונוכחותה
533   בשיח הסובייטי-יהודי

עיון וביקורת

- 549   שלמה סבירסקי   על כלכלה וחברה בימים של אימפריה

כרך מס' 17, תשס"ז 2007

תוכן העניינים

תרבות וספרות

1	ספרי לימוד להיסטוריה בחברה החרדית: הדור הראשון בעולם עירום: 'מוות', 'חיים' ופוליטיקה בסיפור מא. עד מ. מאת יוסף חיים ברנר	קימי קפלן בעז ערפילי
43	בין אלגוריה לסמל, בין שחוק לדמע: מגדלי מוכר ספרים ושליטת הגלות	אמיר בנבגי
81		

הגות ועיון

	בין אוטונומיה לקהילייה: שמעון דובנוב, בנידיקט אנדרסון ואנתוני סמית על הלאומיות	יוסף גורני
107	על אדמה ועל ארץ־ישראל במשנת לוינס: שאלות כלפי הציונות	חנוך בן פזי
123	המחלוקת בין הרמן כהן ומרטין בובר על הציונות 'קץ הקיום היהודי' או 'זהות חברתית מסוכסכת'?	יוסי טרנר
155	תפיסות של אסימילציה במדעי החברה המוקדמים	עמוס מוריס־רייך
179		

חברה

141	ישראל והפצצה הדמוגרפית: סיפורו של מיתוס שגוי מתבדלים ומשתלבים: אינטלקטואלים מזרחים בישראל 'מגויסים במוותם' – הורים שכולים, חשאינות ואתגור ההגמוניה הצבאית	און וינקלר יצחק דהן אודי לבל
267		
287	חווה שהופר: עובדים ומדינה באופקים, 1955-1981	שני בר־און

פוליטיקה ומשפט

	בית־משפט לחוקה – פתרון מבני לקשיי המשילות של המערכת הפוליטית?	גדעון דורון ואסף מידני
319	הפריצה הגדולה: מנחם בגין ב'תקופת ההמתנה'	אמיר גולדשטיין
345		

יחסי חוץ

	פעילות המשלחת הפולנית באו"ם בשאלת ארץ־ישראל, 1947	נלי אורן
381		

		גדעון ביגר
413	'להב המחרשה קבע את הגבול' – גבול ישראל-ירדן 1922-1994	ודוד שטנר
431	של מי המושבות הגרמניות? חוק נכסי גרמנים ופיצוי הטמפלרים על רכושם בישראל	יוסי כץ
		היסטוריוגרפיה
465	שארית הפלטה בהיסטוריוגרפיה הישראלית	דליה עופר
i		תקצירים באנגלית

כרך מס' 18, תשס"ח 2008

תוכן העניינים

	הגות
	אילון שמיר
1	התשתית הפילוסופית של הרעיון החלוצי בהגותו של נחמן סירקין
	מוטי ענברי
29	תפיסת הציונות בהגותו של הרב צבי יהודה קוק ושורשי 'גוש אימונים'
	אלחנן שילה
55	פרשנות הרב קוק לקבלת האר"י: הופעת נשמות חדשות ותיקון עולם
79	היהדות כשליחות אוניברסלית בהגותו של עמנואל לוינס גרשום שלום: מביקורת תורת החסידות של מוטי בובר לשלילתה
99	
	חברה
	אברהם דורון
125	אבטלה בישראל בשנות האלפיים: מדוע לא קמה תנועת מחאה של מובטלים?
153	חיסול חברת העובדים
	אליהו בורוכוב
	אייל כתבן
167	הקמת 'המשרד הרפואי' והמנגנון המרכזי לבדיקת העולים לארץ-ישראל (1934-1939)
	אורלי ק' מירון
193	לאומיות כלכלית במבט משווה: פועלי הנמל היהודים בין סלונקי לחיפה, 1923-1936
	יחסי חוץ
	יורם עברון
237	יחסי ישראל-סין במבט לאחור: מכשולים, הצלחות וכיוונים אפשריים
	משבר יהודי אירופה
	חזי דרייפוס
265	'ספינה ללא הגה המפליגה לקראת הבלתי נודע': גטו ורשה, 22 בספטמבר 1942-17 בינואר 1943
289	לא מאוחדים במאמבק משותף
	משה ארנס
	גיא מירון
	'עבר שימושי' לנוכח משבר יהודי אירופה:
	היסטוריוגרפיה יהודית פופולרית בגרמניה, בצרפת ובהונגריה בשנות השלושים
307	

תקשורת וחקר השיח

- 341 פנינה שוקרון-נגר לשונות ההתנתקות
יחיעם ויץ 'השבועון המסוים' ומשפטי השואה בישראל:
363 העולם הזה בין משפט קסטנר טמשפט אייכמן

אמנות

- אירית מילר התערוכות האנגליות-היהודיות במפנה המאה ה-20:
389 התערות ובדלנות
417 אמנות, לאומיות ויחסי-ציבור: המיתוס של בצלאל
דליה מנור

כרך מס' 19, תשס"ט 2009

תוכן העניינים

כלכלה וחברה

	כינונו של מושג העצמאות הכלכלית בשיח הישראלי, אריה קרמפף
1	1966-1948
35	אליטה לא אחריותית: המקרה של צמרת האוצר אורית רוזין
56	ההסתדרות הרפואית בישראל בשנות החמישים ונדב דוידוביץ'
93	האוניברסיטה העברית ושלוחותיה בתל-אביב, 1970-1950 נחום גרוס
120	'קהלת יעקב': הניסיון לרכישת אדמות הרטוב, 1883-1882 יוסי בן-ארצי

ספרות ואמנות

	תמר וולף-מונזון בין 'צען' לבין כְּנַעַן': הפואמה הגנוזה 'חנה' לי מדורוהוי' ליעקב אורלנד
143	'בְּרִית בְּתָרִים בֵּין הַשּׁוֹרוֹת': דמותו של נתן אלתרמן ביצירות משוררים
177	פולני ויהודי: מאוריצי גוטליב בין שני עולמות דליה מנור
198	

הסכסוך במזרח התיכון

	בעז וויטיק מדיניות ארצות-הברית במזרח התיכון: זרז לפרוץ זכי שלום
205	מלחמת יום הכיפורים האסטרטגיה של נאצר ל'חיסול תוצאות התוקפנות', משה שמש
246	יוני 1967-ספטמבר 1970: הערכה מחדש

פוליטיקה

283	מצדה או מודיעין: מנחם בגין ויחסו למרד גטו ורשה אמיר פלג
306	יחסו של בן-גוריון לרביזיוניזם ולזרמי יחיעם ויץ
345	הרס העיר העתיקה בטבריה, 1948-1949 מוסטפא עבאסי
	ספורט, פוליטיקה וגולים: מחאה בישראל בעת אליפות רענן ריין
373	העולם בכדורגל, ארגנטינה 1978 ואפרים דויד
401	'ועד' העדה' וכינון קהילה על-עדתית בחיפה במלחמת ענת קדרון העולם הראשונה

צבא ודת

- אהרון קמפינסקי   בין תמיכה להסתייגות: התייחסותו של בן-גוריון להסדרת הדת בצה"ל
425
- יובל גובני   פולמוס הגיוס של בני הישיבות: היבטים פילוסופיים וצרכתיים
449

העולם היהודי

- מתתיהו מינץ   מעשיה ועימותיה של הרשות הסובייטית לקידום התנחלות היהודים על הקרקע, 1924-1925
463

ביקורת ספרים

- אסתר   עבר חמקמק: ספרי זכרונות והבניית עברם של יהודי מאיר-גליצנשטיין עיראק בישראל (על **בסמטאות בגדאד** מאת סלים פתאל; **בגדאד, אתמול** מאת ששון סומך)
490
- אביבה חלמיש   כוחו של מיתוס בספרות ובחיים (על **נקודת בראשית: גלגולו של מיתוס ביתניה בספרות העברית מאת שולה קשת**)
498

כרך מס' 20, תש"ע 2010

תוכן העניינים

		פוליטיקה
	האסטרטגים המדעיים בתקופת הממלכתיות: יחסי הגומלין בין הקהילה האקדמית למוקדי כוח פוליטיים אנחנו העם (אתם לא!): פופוליזם מכיל ופופוליזם מדיר בישראל	משה ליסק ואורי כהן דני פילק
1		
28	ועדות הכנסת בפרספקטיבה של פיקוח: כרוניקה של כישלון ידוע מראש?	חן פרידברג
49	בחירות עירוניות בתל-אביב בשנות החמישים: תהליכים, תוצאות והשכלות	ארנון גולן
80		
		1948
101	כיבוש נצרת: העיר הערבית ששרדה את המלחמה	מוסטפא עבאסי
		זיכרון וזהות
	האנדרטה לאסון המסוקים ופרדוקס הפרטת ההנצחה של חללי הלאום	מיכאל פייגה
122		
144	ישראל שפה קשה, אך כדורגל דיברו כולם	אמיר בן פורת
	הגימנסיה 'הרצליה' מגלה את קברות המכבים 1907-1911:	מולי ברוג
169	לחקר עיצוב של זיכרון קיבוצי וזהות לאומית	
		תנועת העבודה
	הקיבוץ והמדינה	אניטה שפירא
193		
	על הסתירה בין האתוס החלוצי לאידאולוגיה הסוציאליסטית בתנועת העבודה הישראלית:	דני גוטוויין
208	דוד בן-גוריון ויצחק בן-אהרן, 1948-1967	
		גולדה מאיר
	גולדה מאיר: מנהיגה על כס מזכיר המפלגה	מאיר חזן
249		
	תעודה: גולדה מאיר בפגישה עם עורכי העיתונים	זכי שלום
279	במוצאי מלחמת יום הכיפורים	

חברה

	קימי קפלן	'מוצפדיקע שמוצדיקע גיורת': הפרשה של נישואי עמרם בלוי ורות בן-דוד
300	נסים לאון	הפוסק כתועמלן: הלכה ופופוליזם ביהדות המזרחית בת זמננו
337	מיכל שאול	שיקום החברה החרדית בישראל בצל השואה: להתחיל מישן
360	אברהם דורון	סוף עידן האזרחות החברתית: בינוי מחדש של מדיניות הרווחה על בסיס של חוזיות
396		

תפוצות יהודיות

	עופר שיף	'מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה': מאבקו הציוני המורכב של אבא הלל סילבר בנאציזם
413	חגית כהן	סחר הספרים הטרנס-אטלנטי, וצמיחתו של מרכז תרבות היידיש בארצות-הברית, 1890-1939
437		

כרך מס' 21, תשנ"ב 2011

תוכן העניינים

ספרות ותרבות

1	עלייתו ושקיעתו של המשורר הלאומי 'לאור אפלת הימים' – המודוס השנינתי-סְטירי	אבנר הולצמן גידי נבו
38	בשירתו העיתונאית של נתן אלתרמן בחיפוש אחר העצמי-הילידי: מפתח לעיון ביצירתה	יפה ברלוביץ
80	של שלומית הראבן	בתיא שמעוני
115	חותרים להכרה: שואת יהודי יוון בשיח התרבותי והספרותי	

יחסי ישראל - ערב

141	נרטיבים של סכסוך	מרדכי בר-און
172	ש"ס, הרב עובדיה יוסף והתהליך המדיני בין חשבון מוסרי לחשבון מדיני: מאבקן של מדינות ערב נגד הסכם שילומים ישראלי-גרמני, 1952-1953	נסים לאון יעקב טובי
190	תש"ח בירושלים: יומנים, מכתבים והיסטוריה	אניטה שפירא

ביטחון

258	התרעה מחקרית, התרעת סוכנים והתרעה מכשירית: השתנות תפיסת ההתרעה בשנות החמישים	שיר הרשקוביץ, דודי סימן-טוב
-----	---	--------------------------------

חברה

280	תפיסת מיניות האישה בבתי הדין הרבניים בישראל והשפעתה על הפסיקה	יקיר אנגלנדר
317	היא או לא היא? – הקיבוצים לא רצו לקלוט עולים מארצות האסלאם	רחל כהן-פרידהיים
339	קבר האחים וקורותיו של בית העלמין היהודי בבאר שבע ניהול ומגדר בארץ ישראל בשלהי התקופה העות'מאנית, 1889-1914	אילן גל-פאר, צפורה שחורי-רובין

תפוצות

404	פוליטיקה אתנית ומאבק לאומי: הזירה הפוליטית האמריקנית ושאלת ארץ ישראל בשנות הארבעים	זהר שגב
-----	---	---------

עיון

	על המונח 'אחריות' ועל הצורך בקריאה מחודשת של	שלום רצבי
435	תפיסת האנטישמיות של חנה ארנדט	
466	האנטישמיות החדשה	אילן גור־זאב
513	מי מפחד מעם יהודי?	יעקב שביט

ביקורת ספר

	פילוסופיה ארצישראלית, על אנרכיזם ב'ציון':	גדעון כ"ץ
527	בין מרטין בובר לאהרן דוד גורדון מאת שלום רצבי	

כרך מס' 22, תשע"ג 2012

תוכן העניינים

אידאולוגיה ופוליטיקה

	פולמוס 'משבר המרקסיזם' וגיבוש תפיסותיו	סבטלנה נטקוביץ'
1	האידאולוגיות המוקדמות של ז'בוטינסקי, 1903-1898	
	'הלם המדינה' של הקיבוץ המאוחד, 1954-1948:	ליאור ליבמן
25	מבעים טקסטואליים	
64	הקיבוץ הארצי וברית המועצות בעשור העצמאות הראשון	אלון פאוקר
	'אפיסטמולוגיה ציונית': פוליטיקת המספרים של	ארי בראל
91	דוד בן-גוריון	

המזרח התיכון

122	כישלון המודיעין האמריקני בדרך אל מלחמת	בעז וונטיק
	יום הכיפורים	זכי שלום
	בין מולדת ירדנית למולדת פלסטינית: ספרי הלימוד	איריס
152	בירדן ככלי ליצירת זהות לאומית	פרוכטר רונן

עולי אתיופיה

	עיון בתופעת האובדנות בקרב עולי אתיופיה	רפי יונגמן
179		ומשה שוקד
	גורלו של בשר: דרמה בשלוש מערכות בין אתיופיה	הגר סלמון
204	לישראל	

ספרות

	בין חיוב הגולה לשלילתה ב'מסע אבישלום'	חנן חבר
225	מאת יעקב שטיינברג	
260	ספרות, זהות והזדהות ביצירתו של ס. יזהר ובהתקבלותה	עמית עסיס

כלכלה

	הפוליטיקה של התאחדות בעלי התעשייה בשנות	עמרי מצר
	השלושים: המאמצים לבלימת מס ההכנסה ולעידוד	
290	תוצרת הארץ	

צבא וחברה

325	מצווה במדים: השירות הצבאי והציבור הדתי-לאומי 'שכולים מדרגה שנייה': משפחות חללי הטרור	בעז כהן אודי לבל
359	והפסיכולוגיה הפוליטית של השיקום	
399	'עתות סופה': נצרת והמשל הצבאי 1948-1949 לחימה עקרה: מאבק הנשים להתגייס ל'גדוד העברי' ב-1918	מוסטפא עבאסי מאיר חזן
423		

היסטוריוגרפיה של יהדות אירופה

	מודרניזציה, אסימילציה, התחדשות תרבותית ומרחב ציבורי: נקודות ראות חדשות בחקר יהדות מזרח אירופה ומרכזה	גיא מירון
459		

כרך מס' 23, תשע"ד 2013

תוכן העניינים

מלחמת יום הכיפורים והמודיעין

	אורי בר-יוסף	ההיסטוריוגרפיה של מלחמת יום הכיפורים:
1		דיון מחודש במחדל המבצעי והמדיני
	נדב מולצ'דסקי	הקונספציה ביד הלשון: ועדת אגרנט והפיכתה של
34		קונספציית מודיעין לקונספציית זיכרון
	דוד סימן-טוב	ראשית קהילת המודיעין בישראל: מתחים, ועדות
65		וניצנים של שינוי

היסטוריוגרפיה

	דני גוטוויין	שמואל אטינגר, האנטישמיות ו'התיזה שמעבר לציונות':
83		היסטוריוגרפיה, פוליטיקה ומעמד

ספרות

	אור רוגבין	חבריא במחנה הריכוז: ייצוג השואה ומגבלותיו בסיפורת
176		דור תש"ח על פי 'הגמגום השני' למשה שמיר

מרחב עירוני

	הדס שדר	מקהילתיות מאולצת לאינדיבידואליזם בכינוי העירוני
204		הציבורי
	ירון ברסלב	העשור הראשון להתפתחות שכונות תל אביב שמעבר
233		לירקון, 1958-1947
	אור אלכסנדרוביץ'	הריסה אזרחית: המחיקה המתוכננת של שכונת מנשייה
274		ביפו, 1948-1949

חברה וכלכלה

	ריקי שיו	תכנית הייצוב 1985 – 'כלכלה נכונה' או אידיאולוגיה
315		יורם בילו, בין צדיק למשיח: קווי מתאר לניתוח השוואתי של
	צבי מרק	חסידות חב"ד ושל חסידות ברסלב
350		יחס הקיבוצים למוסדות ההשכלה הגבוהה: מדחייה
378		והסתייגות להשתלבות
	אורי כהן	

הגירה ועלייה

	גור אלרואי	'מפעל לאומי זה אי־אפשר להעמיד על החמלה והרחמים': תגובתם של היישוב והתנועה הציונית לפוגרומים באוקראינה בשנים 1918-1920
411	אורלי ק' מירון	הגירת יזמים לארץ ישראל המנדטורית: מחדלות הפירעון של ממשלת יוון (אפריל 1932) ועד הקמת בנק דיסקונט (אפריל 1935)
451	חזה אשכולי־וגמן	תכניות טריטוריאליות לפתרון מצוקת הפליטים היהודים, 1938-1943: תכנית אלסקה והתכנית הדומיניקנית
488		בראי העיתונות היהודית בארצות הברית
i	תקצירים באנגלית	

כרך מס' 24, תשע"ה 2014

תוכן העניינים

		עיון
1	'הכישלון המוסרי' של חנה ארנדט	שמוליק לדרמן
29	'דת', 'חילוניות' ו'מסורת' במחשבה הציבורית בישראל	חזקי שוהם
		תרבות
	המודוס הנבואי בשירתו העיתונאית-ציבורית של	גידי נבו
59	נתן אלתרמן	
	הומור, אלימות והתנגדות קריאטיבית בסדרת הטלוויזיה	שירי גורן
73	עבודה ערבית	
	השתלבות הספרות העברית המתורגמת באמריקה:	עמרי אשר
94	השלב הטרומ-ציוני	
		פלשתינים בשנות המנדט
130	'המבצר שקרס': המאבק להחייאת נמל יפו, 1936-1947	תמיר גורן
		עיתונות
	אינטלקטואלים ופוליטיקה: השבועון האנגלי	יוסף גורני
164	ניו סטייטסמן ויחסו למדינת ישראל, 1948-2012	
	מ'לוחם' ל'בן של אמא'? החייל הישראלי בראי העיתונות	ציפי ישראלי
185	ואלישבע רוסמן-סטולמן	
		חברה
	הפלות מלאכותיות: בבואה לדיוקנו הרבגוני	לילך
220	של היישוב	רוזנברג-פרידמן
	אסטרטגיות של נשים ביצירת ריטואלים דתיים	רבקה
258	ובחידושם	נריה בן-שחר
	התנועה להיגיינה רוחנית בארץ ישראל	יעקב מרגולין
283		ואליעזר ויצטום

תנועת העבודה

- טל אלמליח   קץ עידן ה'הנהגה ההיסטורית' בקיבוץ הארצי ובמפ"ם,
306   1973-1956: היבטים כלכליים, חברתיים ופוליטיים
- יחיעם ויץ   פנחס לבון בזירה הפוליטית בראשית שנות המדינה,
332   1955-1949

תיעוד

- השלטון הסובייטי ופוליטי פולין בליטא, דצמבר 1940
363   מתתיהו מינץ (הביא, הקדים ותרגם)

כרך מס' 25, תשע"ו 2015

תוכן העניינים

הגות ותרבות

	אופיר ממן	הפנטסטי במחזה 'דוד מלך ישראל' ליעקב כהן:
7		דיאלקטיקה נפשית ברוח הציגונות
	אלחנן שילה	ממשות האדם והעולם בחוויה האוניו-מיסטית של
37		הרב קוק
65		יחסו של נחמן סירקין למורשת היהודית

תגובה

	אלחנן יקירה	ארנדט וישראל: בעקבות הביקורת שמתחו רצבי
		ולדרמן על המסה "על הפוליטי" ועל ה"אנטי-פוליטי":
93		חנה ארנדט, אייכמן וישראל

חברה ופוליטיקה

	יצחק דהן	מנהיגות המיעוט הערבי בלוד במפנה המאה ה' 21:
120		מקרו-פוליטיקה, מיקרו-פוליטיקה וביוגרפיות פוליטיות
	אמיר גולדשטיין	איש 'השומר' אליעזר קרול ועולי תימן בקריית שמונה,
151		1950-1949
	רעות גרין	דפוסי היכרויות ושידוכים במושבות בתקופת העליות
179		הראשונה והשנייה

היסטוריוגרפיה

	בעז כהן	מיקרו-היסטוריה של מחקר השואה הישראלי:
214		דב לוין והפרטיזנים מקובנה כותבים את סיפורם
240		יצחק בן-צבי וזלמן שזר בחקר השבתאות

בריאות הנפש

	יפעת רוזמן,	בית החולים לחולי נפש בעכו כמשל לפסיכיאטריה
	יעקב מרגולין,	במדינת ישראל
270		אליעזר ויצטום

	בגידה ונבגדות בחוויית פדויי שבי בישראל	זהבה סולומון, משה בן-סימון, דן שרון
284		
		ח י נ ו ך
	על בערות ועבריינות: חובת החינוך בעיתונות הילדים בעשור הראשון למדינת ישראל	טליה דיסקין
319	זלמן ארן והרפורמה במבנה החינוך: פריצת הדרך באמצע שנות השישים	יצחק גרינברג
354		
		מ ר ח ב ע י ר ו נ י
	'אחוזת בית' בחולות עזה? תכניות לייסוד פרוור עברי-לאומי	צבי שילוני
379	הניסיון להקים עיריית גג בגוש דן בשנות השישים והשבעים	ערן אלדר
413		
		ע ל י י ה
	העלייה מארגנטינה בשנים 1962-1963 בצל פרשת אייכמן	סבסטיאן קלור
437		
		ש נ ו ת ה מ נ ד ט
	המעמד הבינוני הערבי בירושלים בתקופת המנדט הבריטי: חברה בורגנית תחת שלטון קולוניאלי	איתמר רדאי
467	בית שאן בימי המנדט הבריטי, 1918-1948	מוסטפא עבאסי
487	שוד הבדים הגדול של האצ"ל: פיקוח ממשלתי, כלכלה 'שחורה' ומאבק לאומי	הדס פישר
507		
		ת ק צ י ר י מ באנגלית
i		

כרך מס' 26, תשע"ו 2016

תוכן העניינים

ביטחון ויחסי חוץ

7	ארנון גוטפלד	ישראל על סף גרעין: דיוני הממשל האמריקני, 1968-1969
41	יגאל קיפניס	המפנה בחקר הנסיבות לפרוץ מלחמת יום הכיפורים
	אורית רוזין	פחד בצל תותחיה של סוריה: קיבוצי הספר ומשטר
81		הרגשות הישראלי

הגות, תאוריה ותרבות

	יוסי טרנר	אינדיווידואליות לאומית, צדק חברתי ואנושות
110		אוניברסלית במשנת נחמן סירקין
135	אסף מלאך	חקר הלאומיות והמקרה היהודי-ישראלי
	גליה ריצ'לר-גרבלר,	יצירתו של אוסף דפוס הערש העבריים בספרייה
174	גילה פריבור	הלאומית בישראל

מנחם בגין

	אמיר פלג-עוזיהו	'מלחמת ברך מוסרית': השפעת השואה על תפיסת
219		הביטחון של מנחם בגין
	אבי שילון	אני אחראי, אתה תחליט: דפוס המנהיגות הרופף
249		של מנחם בגין בימי האצ"ל

ספרות עברית

	לילך נתנאל	זמן מנדלי: על 'הפואטיקה של המרחק' החל בנוסח
280		העברי של אברמוביץ ועד הרומן העברי-וינאי של פוגל
	גידי נבו	יום קטנות: המודוס הדיוני ומותה של שירת העיתון
301		האלתרמנית

כלכלה וחברה

	אורן קלמן	נייר מתוצרת הארץ: מפעל הנייר בחדרה ומדיניות
348		הפיתוח של ממשלות מפא"י בשנות המדינה הראשונות
	תום נבון	המיתון: ציון דרך בהיסטוריה הפוליטית הכלכלית
386		של ישראל, 1964-1967

שנות היישוב

430	המאבק לאיחוד השכונות היהודיות של יפו עם תל אביב, 1947-1945	תמיר גורן
457	ה'יקה' מרחוב פנורמה: פועלו ותרומתו של יוסף לוי ליישוב ארץ ישראל	יוסי בן ארצי
i		תקצירים באנגלית

כרך מס' 27, תשע"ז 2017

תוכן העניינים

חברה

	דוברי רוסית צעירים בישראל: ניצניה של מחאה אתנית	אנה פרשיצקי ולריסה רמניק
7		נעמה
	אישה בזכות עצמה: דיון מגדרי-חברתי בכנסת על הצעה לתיקון פקודת מס הכנסה, 1949	טייטלבוים-קריא
50		

תרבות

	'ציר כיסופים': שירה בעקבות תכנית ההתנתקות הטרופוניות: טקסטורות מוזיקליות והיסטוריוגרפיות במוזיקה אמנותית ישראלית	תמר וולף-מונזון אסף שלג
73		הילדה נסימי
108	הרטוריקה הלאומית של מוזיאון ישראל: בין ציונות לישראליות	יעל דר
138	שיפוצים בבניין בן חמש הקומות: שלוש קריאות תקופתיות ב'דירה להשכיר' מאת לאה גולדברג	
174		

פוליטיקה

	יחס הקק"ל ומ!נהל (רשות) מקרקעי ישראל להחכרת קרקעות קק"ל ללא יהודים: הלכה ומעשה ישראל אלדד ופרשת רצח קסטנר	יוסי כץ יצחק פס
197		
216		

ביטחון

	הגפרור שהצית את מלחמת ששת הימים: תקרית 7 באפריל 1967	אביחי כהן
238		אפרת זקבך
274	פעולת קיביה בזיכרון הציבורי הישראלי, 1953-1985	

כרך מס' 28, תשע"ח 2017

תוכן העניינים

	חוץ וביטחון	
	חגי צורף	ממשלת גולדה מאיר לפני מלחמת יום הכיפורים -
7		תשובה ליגאל קיפניס
	זכי שלום	ממשלת יצחק רבין הראשונה וקידום תהליך
44		השלום - הסכם הביניים עם מצרים
	חברה	
	חבצלת יהל	'לפנים משורת הדין': המהלכים לגיבוש פשרה
84		בתביעות הבעלות של הבדווים בנגב בשנות השבעים
	עודד היילברונר	'הוויקטוריאנים הישראליים': פחדים ואי-נחת בקרב
128		מעמד הביניים בעשור השני למדינה
	שנות המנדט	
	תמיר גורן	מפנה ביחסי ערבים ויהודים ביפו ובתל אביב
169		בשנות מלחמת העולם השנייה
	דורית יוסף, גיא מירון	בורגנות וציונות בחיי הבית של יוצאות מרכז
197		אירופה בארץ ישראל
	אדריכלות	
	רעות ירניצקי,	מודרניזם ירושלמי: יצירתו האדריכלית של
225	אלונה נצן-שיפטן	דוד אנטול ברוצקוס
	פוליטיקה	
	אמיר פלג-עוזיהו	מנהיגותו של מנחם בגין בראשית השואה
256		'מלחמות הנייר' של העיתונות הישראלית בשנות
	עמוס בלובשטיין-נבו	המדינה הראשונות
283		קישון, הערבים והשמאל הפוליטי
316		גידי נבו
	תגובה	
	יוסף גולדנברג	היסטוריוגרפיה של מוזיקה ישראלית אמנותית:
337		בעקבות המאמר של אסף שלג
	תקצירים באנגלית	

כרך מס' 29, תשע"ח 2018

תוכן העניינים

ספרות	
	דביר צור
7	לתקן את הכלים השבורים: קבלה לוריאנית ב'קיץ בדרך הנביאים' לדוד שחר
31	יעל בלבן
	נירית קורמן
53	ריח ורוח ב'היכל הכלים השבורים' לדוד שחר הגברות העולה על גדותיה בשירי אורי צבי גרינברג בשנות העשרים
חברה	
	שני בראון ממון
82	מוסטפא עבאסי
111	מחאה ומעמד בבאר שבע, 1963-1948 בין עכו ללבנון: הכפרים הערביים בחוף הגליל המערבי בימי המנדט
מוזיקה	
	ארי קטורזה
137	'גלות ברחוב הראשי': רגישויות ותחושות פוסט־מודרניות במוזיקת הפוסט־פאנק של 'הקליק' ונושאי המגבעת', 1991-1980
יחסי חוץ	
	אלעד בן־דרור
162	ואסף זידלר
	ניצחון הצהרתי: החלטת האו"ם על בינאום ירושלים מ־9 בדצמבר 1949
חינוך	
	אורנה ועדיה
182	ורד טוהר
210	ייצוג הגבול המדיני במפות ספרי הלימוד, 1967-1948 'ספר הישר' בעיבודו של אהרן לובושיצקי: חיבור עברי קדום ש'עלה' לארץ ישראל
תגובה	
	אסף שלג
232	מי הזיז את הצלילים שלי? תשובה לתגובתו של יוסי גולדנברג על מאמרי 'הטרופוניות'

239	מתודיקה של אפולוגטיקה: תשובה למאמרו של חגי צורף 'ממשלת גולדה מאיר לפני מלחמת יום הכיפורים'	יגאל קיפניס
247	בעקבות מאמרו של אבי שילון 'מלחמת ששת הימים והתעוררות הרעיון הכנעני'	יוסי ברנע
i		תקצירים באנגלית

כרך מס' 30, תשע"ט 2018

תוכן העניינים

יוסף חיים ברנר ואורי צבי גרינברג

7	המודרניזם של ברנר: קריאה 'כלכלית' בבחורף	מיכאל גלזמן
39	ברנר בעטו של אצ"ג: מושלכות, יתמות ו'ספרות ייעודים'	אבירם צורף

פוליטיקה

64	'הרומנים הפוליטיים' של ידיעות אחרונות ומעריב בעשור הראשון למדינה	עמוס בלובשטיין-נבו ויחיאל לימור
90	דוד בן-גוריון ויצחק בן-צבי: התבוננות משווה בדפוסי מנהיגותם	אביבה חלמיש

חברה

113	זהות מקצועית בהיסטוריה אורלית של עובדות רווחה ילידות מרוקו מבאר שבע	יעל זילברמן
145	יחסי יהודים וערבים במרחב הכפרי של ראש פינה- ג'אעונה, 1918-1948	אורי בירן ואסף זלצר

תרבות

181	הגרטיב ההיסטורי של הימין בספרות הילדים והנוער, 1965-1980	רימה שיכמנטר
204	כנעניות וקדמוניות במחול של ירדנה כהן	ליאורה מלכא ילין
240	לחקור מורשת דיגיטלית: עיצוב ארכיונים מקומיים במיזם 'ישראל נגלית לעין'	רונית המיין ותמר יוגב

כרך מס' 31, תשע"ט 2019

תוכן העניינים

	חברה
	אורי כהן
7	עודד היילברונר
60	דני גוטוויין
104	
	ביטחון
	יוגב אלבז
152	נדב פרנקל
182	
	שנות המנדט
215	עדה גבל
244	דותן גורן
	תרבות וספרות
	ליאורה בינג-היידיקר
272	אור אלכסנדרוביץ'
306	מיכאל גלזמן
349	
i	תקצירים באנגלית

כרך מס' 32, תש"ף 2019

תוכן העניינים

	פוליטיקה
	רונן טראובה
	משה דיין והסוגיה הפלסטינית בראי הבחירות המקומיות בגדה המערבית, 1972
7	לילך רוזנברג-פרידמן
	רשימת הנשים הדתיות בבחירות הראשונות לכנסת: כישלון או הישג?
35	מאיר חזן
73	בן-גוריון ובריטניה, 1930-1939
	תרבות
	יאיר ברלין
	'חרושת התלמוד': מפעל הדף היומי ותרבות הצריכה המודרנית
109	עדיה מנדלסון מעוז
	פלסטין אהובתי: המקום והבית ביצירותיו הספרותיות של סייד קשוע
137	אלעזר בן לולו
165	אודי כרמי
192	אתנוגרפיה של סיגד אתיופי בקהילה רפורמית ישראלית האמריקניזציה של יהדות השרירים
	חברה וכלכלה
	איתמר רדאי
	יוצאי ארצות האסלאם – דימויים ותפיסות בחברה היישובית: המקרה של חנה הלנה טהון
216	אורלי ק' מירון
	יזמות יהודית בין המנדט הבריטי למנדט הצרפתי: חיפה ובירות במבט משווה
245	קובי כהן-הטב
	הקמת גנוך המדינה במעבר מיישוב למדינה, 1950-1948
296	תקצירים באנגלית
i	

כרך מס' 33, תש"ף 2020

תוכן העניינים

חוץ וביטחון	
9	האם כל הדרכים הובילו אל בירות? המדיניות ה'לבנונית' של מנחם בגין, 1977-1982
40	אהרון קמפינסקי יחסו החצוי של השר זבולון המר לתהליך השלום עם מצרים
חברה	
67	אורי כהן חסימת הנתיב החברתי באוניברסיטה הפתוחה: מוסדות הניהול והמועצה להשכלה גבוהה, 1974-1987
118	רם יהושע אדוט אבא עובד, אימא מפרנסת: דמויות ההורים ודמות ה'עצמי' בסיפורי חיים של מזרחים וערבים בני 'דור המוביליות הראשון'
150	דבורה ברנשטיין מחיפה לברלין: בורגנות יהודית ממוגדרת וטליה פפרמן בפלשתינה-א"י בתחילת המאה ה-20
תרבות וחינוך	
187	רועי וינטרוב הוראת ההיסטוריה בחינוך הממלכתי-דתי בפתח העשור השמיני לישראל: סיפור אחר? סיפורים אחרים!
220	יאיר זלטנרייך עיצוב תרבות מגויסת: ספר מאורעות תרצ"ו וקובץ 'השומר'
הכנסת	
247	עופר קניג האם הכנסת משקפת את החברה הישראלית? תמורות בפערי ייצוגיות, 1977-2019
280	וחן פרידברג טל לנטו מתחת למכ"ם: אי-אמון קונסטרוקטיבי בישראל
i	תקצירים באנגלית

כרך מס' 34, תשפ"א 2020

תוכן העניינים

	ת ר ב ו ת
	אורי מור
9	לתולדות המאבק בין עברית ממסדית לעברית ילידית בישראל
36	אדם צחי
	עיבוד טראומה בקולנוע תיעודי עכשווי בישראל
61	מאיר חזן
	תרבות בהסתדרות, 1930-1945
	פ ו ל י ט י ק ה
	אמיר גולדשטיין
95	ואלחנן שילה
	לפני סבסטיה: ניסיונותיה של 'קבוצת שכם' להקים התנחלות, 1969-1970
124	אסף זלצר
	נחל איילון ומימיו: בבואה ליחסים בין הרשויות, 1948-1965
	ח ב ר ה
	בועז גרפינקל
147	הפעלת הצבא לשבירת שביתות נהגי הקטרים והימאים בשנת 1951
	דורית וייס
172	מגפת שיתוק הילדים: אירוע מעצב מדיניות, 1949-1956
200	משה נאור
	'דגל ציון' והתארגנות הנוער הספרדי והמזרחי בתקופת המנדט
	ת כ נ ו ן ו ד י ו ר
	הדס שדר
227	ואלי מסלובסקי
	אליה אתקין
252	תכניות הצללים לבאר שבע היהודית, 1947-1949 'שכנות אינטימית' והחיים בדירות משותפות בתקופת המנדט
i	תקצירים באנגלית

כרך מס' 35, תשפ"א 2021

תוכן העניינים

חברה	
9	עמרי שפר רביב גיבוש מדיניות תעסוקת פלסטינים מהשטחים הכבושים במושק הישראלי, 1967-1969
34	יעל ישי קבוצות שוליים בישראל: נראים, אבל לא כולם נשמעים
61	שמחה המנהיגות המתווכת של הרב עזיזי דיעי בחצור, גואטה-בוקובה 1951-1965
ספרות	
91	דוד גדג' דימוי העולים מארצות האסלאם בסיפוריו של אליעזר שמאלי לאחר הקמת המדינה
116	סמדר שיפמן 'הם לא אדוני הארץ': אתניות וספרות ביצירתה של אורלי קסטל-בלום
חינוך	
137	כפיר גולד מיסוד תעודת הבגרות בארץ ישראל, 1928-1935
163	ענת קדרון מהקו הירוק לגולן הירוק: חינוך אידאולוגי ככלי פוליטי
תרבות	
191	גדעון כ"ץ יהדות רעולת פנים: הפחד מן היהדות בתרבות הישראלית
211	ארנון פלטי לוקליות ואקזוטיזם במוזיקה של שלום חנוך, וארי קטורזה 1968-1976
251	ירוחם אביעד גולדמן הלכה מכווננת לאום: שלחן ערוך לילדים לאז"ר
i	תקצירים באנגלית

כרך מס' 36, תשפ"ב 2021

תוכן העניינים

פוליטיקה

9	הומולאומיות והפוליטיקה של תנועות להט"ב בישראל	גילי הרטל
32	'קואליציית ניר' ב-1959 ומאבקה של האופוזיציה במפא"י מאוטונומיה לאומית למדינה עצמאית: תנועת הפונד העולמית לנוכח מדינת ישראל, 1948-1989	יחיעם ויץ יוסף גורני
68	תהליך התהוותו של מפעל היאחזויות הנח"ל	נדב פרנקל

ספרות ועיתונות

97	בעקבות האב הנעדר: הגיבורה כסובייקט כותב ביצירתה של רונית מטלון	מורן בנית
123	'עידן טראמפ הגיע וסוף סוף אני מרגיש בבית': סייד קשוע באילינוי	שירי גורן

חברה

151	חווית הזרות האתנית של תלמידים ספרדים בישיבות תיכוניות בשנות השמונים	ארו טרבלסי
172	הסתדרות העובדים הספרדים ומעמד יהודי ספרד והמזרח ביישוב	משה נאור

דת

199	מנהיגים חרדים קנאים וההיבדלות מהמפעל הציוני: בין אידאולוגיה לאתגרי המציאות	קימי קפלן
227	אדמו"רים ברחובות תל אביב, 1940-1965	מיכל גלטר

כרך מס' 37, תשפ"ב 2022

תוכן העניינים

		פוליטיקה
	טל אלמליח	
9	בן-גוריון ומאמרי ס. ש. יריב: אידאולוגיה כמסווה לפוליטיקה	ודני גוטוויין
	הכנענים בעקבות ניסיון ההתנקשות בשר התחבורה	יצחק פס
37	דוד צבי פנקס ב-1952	
	משפטי התעמולה של אצ"ל בתקופת המרד,	חן-ציון ניות
63	1948-1944	
		תעודה
	דיוני המטכ"ל בסוגיית הגבולות אחרי מלחמת ששת הימים	
91	הביא, העיר והקדים	יצחק גרינברג
		קולנוע ותאטרון
	'פגיעה במעצמה יידידתית': הצנזורה על הקולנוע בישראל והמלחמה הקרה, 1948-1967	גורא גודמן
121		
147	ליא קניג ומרים זוהר: שחקניות תאטרון כסוכנות זיכרון	רועי הורוביץ
		חברה וכלכלה
	התיישבות הבדווים בערים ובכפרים ערביים בגליל,	תומר מזאריב
173	1948-1918	
	מסחר לאומי וטרנס-לאומי: ישראל והפזורה היהודית-תימנית בים האדום	שאול מרמרי
201		
		אידאולוגיה
	שאול פנחס רבינוביץ' (שפ"ר) ופנתיאון הגיבורים של חיבת ציון	אסף ידידיה
229		
255	הציונות הירוקה של אהרן דוד גורדון	אסף שמיס
		תקצירים באנגלית
i		

כרך מס' 38, תשפ"ג 2022

תוכן העניינים

		פוליטיקה
	מנחם בגין, הליכוד ומלחמת יום הכיפורים:	אמיר גולדשטיין
9	אופוזיציה במלחמה וניצני השלום	
	מנחם בגין בשנים 1942-1944: בין ציונות מדינית	אמיר פלג-עוזיהו
36	לציונות צבאית	
	ההסתדרות, הממשלה והמיעוט הערבי בישראל	עודד מארק
60	בשנות הממשל הצבאי	
		כלכלה וחברה
	ייבוא דגם הסופרמרקט האמריקני לישראל,	חמי שיינבלט
87	1967-1957	
115	דוד ילין: לדמותו של בן הקהילה האשכנזית ובן הארץ	טל חניה
	המשכיל-המומחה, המדען-הצבר ושקיעת אידיאל	רונה מנוסביץ-ברדה
	החינוך ההומניסטי: אתוס ההצטיינות בחינוך	
142	בישראל בשנות החמישים והשישים	
		ספרות
	המת-החי נהפך לחימת: עיון במוטיב מפתח	מעין הראל
171	בתרבות ובספרות הישראלית	
192	לכתוב בית, לקרוא עיר: שלושה רומנים על בת ים	דפנה לזין
		דת ואידאולוגיה
215	הרב הרצוג, ש"י עגנון והתפילה לשלום המדינה	יוסף עופר
	אתאיזם נחוזה ופוסט-רציונליות בחייהם של יהודים	תמר פרידמן
228	אתאיסטים בישראל	ושלמה גוזמן-כרמלי
i		תקצירים באנגלית

כרך מס' 39, תשפ"ד 2023

תוכן העניינים

		יחסי חוץ
	בין ראליזם לאידאליזם בחקר יחסי ישראל	דוד טל
9	וארצות הברית	
		צבא ומשטרה
37	קיבוץ ניצנים במלחמת העצמאות: ההיבט האנושי	עמית חכם
	מאבק הממסד נגד הפעלת כוח משטרתי פסול	עודד רון
62	בעשור הראשון למדינת ישראל	ונעמי לבנקרון
		דת וחילון
	האם החילונים דתיים? עיון ביקורתי ב'פוסט-חילוניות'	דרור ינון
91	בשיח הישראלי	
	גבריות ושוליות של סטודנטים חרדים 'מודרניים'	טלי פרקש
116	בחברה החרדית ובסביבה האקדמית	
144	ההבניה הקהילתית של קריית הבכא סאלי בנתיבות	יצחק דהן
	העיצוב של רחבת הכותל המערבי והדיון בהר הבית	שמואל בהט
173	אחרי איחוד ירושלים	
		קולנוע
	הצנזורה על סרטי קולנוע ערביים במדינת ישראל,	גיורא גודמן
199	1967-1948	
		שנות המנדט
	פגישת חיילי הגדוד העברי ה-39 עם יהודי ארץ ישראל	גור אלרואי
227	בתקופת המנדט	
	חקר נוף השמע ביישוב: המקרה של הספר הלבן, 1939	גליה השרוני
251		ואסף זלצר
i		תקצירים באנגלית

תוכן העניינים

	היסטוריוגרפיה	
9	פצצות בבגדאד, 1950-1951: היסטוריה ושיח ישראלי	אסתר מאיר-גליצנשטיין
	כלכלה	
39	תכנית החירום לייצוב המשק ב-1985: בחינה מחדשת	אריה קרמפף
68	משק האנרגיה של היישוב היהודי בארץ ישראל בשלהי המנדט הבריטי	אפרים (אפי) מילוטין
	אידאולוגיה	
95	למרכזיות הדמיון המעמדי בראשית הלאומיות היהודית	רונה ברנס
	השכלה גבוהה	
123	חבלי הלידה של אוניברסיטת חיפה	נדב היידקר
	דיור	
161	הבית הבורגני בישראל הצעירה במבט גלובלי	עודד היילברונר
188	סוגיית העדפת בני המקום בהקצאות קרקע למגורים בסוגי יישוב שונים בישראל	טלי מרגלית ושי שטרן
	חברה ומגדר	
217	חויית אסירות המחטרות בבית לחם, 1939-1947: היבטים מגדריים	נעמה טייטלבוים-קריא ויעל נהרי
244	מוסדות לילדים עזובים ביישוב ועיצוב זהותם החברתית והלאומית של החוסים בהם, 1934-1948	לילך רוזנברג-פרידמן ותהלה הרץ
271	הפעילות הסוציאלית בקהילה היהודית בירושלים בתקופת המנדט	טל חניה
297		רשימת קיצורים
299		רשימת המשתתפים
i		תקצירים באנגלית

תוכן העניינים

	יחסי עבודה
9	ניקולאי (נוי) טבך
	ליאת טאוב
36	הלאמת לשכות העבודה בראי הממלכתיות מאבק הפועלות בענפי הסלילה והבניין, 1920-1940: השתייכות, התבדלות ובניית הכוח
	חוץ וביטחון
	יורם פריד
65	המאבק בין צה"ל למשרד החוץ על השליטה בוועדות שביתת הנשק, 1948-1956
	תרבות ודת
	שי דרור טגנר חיים
93	פוסט-טראומה והסכסוך הישראלי-פלסטיני בראי הסרטים עטאש ושנת אפס
121	תמורות בחברה הציונית דתית בראי הייעוץ לרווקים
147	ארני אנגלברג רבני ירושלים וקנאיה בפולמוס השמיטה בתרמ"ט שירה פריד
	חברה
	אורי כהן
173	ועדת יורטנר והניסיון הכושל להקים את אוניברסיטת הגליל בצפת, 1971
200	עודד היילברונר 'ילדים בסדר גמור'? אלימות ומחאת בני נוער במדינת ישראל הצעירה
228	תמיר קרקסון מאבק על הייצוגים האתניים של יהודי טורקיה ואביעד מורנו במדינת ישראל הצעירה
	יהדות מזרח אירופה
	נתן כהן
257	לוחות שנה ציוניים בידיש בקיסרות הרוסית, 1887-1914
285	רשימת קיצורים
287	רשימת המשתתפים
i	תקצירים באנגלית

תוכן העניינים

	הגות	
9	גיילי קוגלר	כיבוש ולא הבטחה: הלאומיות בעיני יחזקאל קויפמן וסוגיית קדמות עם ישראל
	ספרות	
35	יעל בלבן	בין צל ידו של חיים באר לַפְּחַנְוֹתוֹ של מר לובלין לעגנון
57	מירה בלברג ויאיר ליפשיץ	החומה לאהרן אשמן: שיבת ציון והרפרטואר הסמוי של התרבות העברית
	שנות היישוב	
85	יוסי בן ארצי	הקונסול והמרדף אחר השטיחים הפרסיים: וילהלם מלשרס, קונסול גרמניה בחיפה, 1937-1939
	חברה	
113	אבי פיקאר	עדויות מאוחרות כמקור היסטורי: עדויות בוועדות החקירה לפרשת ילדי תימן שנעלמו כמקרה מבחן
163	מני פרידמן	רכוש נטוש ועיצוב מרחב מגורים עירוני: רמלה, 1948-1963
	פוליטיקה	
201	איציק פס	אסירים ביטחוניים יהודים בראשית ימי המדינה: אסירי מחתרת מלכות ישראל כמקרה מבחן לאתגר הריבונות
227	שהם וקסלר	'חשובות ביותר או נטולות כל חשיבות?' - הבחירות לנשיאות בשנת 1952 ומעמדה של הנשיאות בראשית ימי המדינה
	תרבות ודת	
255	איתן ברייזוף וטליה דיסקין	'גם אנו שופטים': משפט, תרבות וחברה בטלוויזיה הלימודית בשנות השבעים
283	עמנואל שיבר	לימודים כלליים במוסדות 'עץ חיים' של תלמידי הגר"א בירושלים, 1855-1946
312	רשימת קיצורים	
314	רשימת המשתתפים	
i	תקצירים באנגלית	

תוכן העניינים

		פוליטיקה
	המדיניות הישראלית כלפי הדרוזים בגולן, יוני 1967 - פברואר 1969	עודד כהן
9		
38	פרשת אלטלנה מבעד לעיניו של הלל קוק	רנן קול-הלל
		מן הארכיון
	המסמך שנמסר ללורד בלפור ערב החלטת הקבינט הבריטי על הצהרת התמיכה בהקמת בית לאומי	בצלאל רכב
69		
		תרבות
	שירי עיר ושירי כפר בסרטי תעמולה ציוניים בתקופת היישוב	אפרת ברט
85		
	הפנתאון הנעלם: הניסיון להקים אתר קבורה לגדולי הרוח של האומה בעשור הראשון למדינה	קובי כהן-הטב
106		
134	לאומיות וזהות בתערוכת העשור, 1958	גליה לימור-שגיב
		חברה
	נשים דתיות, יהודיות ומוסלמיות, בשיח בין-דתי בישראל: הצטלבויות של אמונה, מגדר וקונפליקט	סלוא עלינאת עאבד ולילא עבד רבו
165		
	בין צבא, חברה ומשפט: הטיפול בבעיותיהם האישיות של חיילי המילואים במלחמת יום הכיפורים	ענת שטרן
197		
		השכלה וחינוך
	אדם ומכונה בצלם אלוהים: חיים זליג סלוננימסקי כמבשר החדשנות הטכנולוגית בהשכלה היהודית	אסף שמים
225		
	שוויון בטרם פורענות? זלמן ארן והמאבק על הרפורמה בחינוך, 1963-1969	עמיר איזנמן
251		
277		רשימת קיצורים
279		רשימת המשתתפים
i		תקצירים באנגלית

עיונים

כתב עת רב־תחומי לחקר ישראל

סדרת נושא

תוכני העניינים של כלל גיליונות כתב העת

המאמרים זמינים לקריאה במבחר
ספריות דיגיטליות ובאתר כתב העת

מכון בן־גוריון
לחקר ישראל והציונות
אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
קריית שדה בוקר

עיונים, סדרת נושא, תשנ"ו 1996

ציונות: פולמוס בן זמננו

גישות מחקריות ואידאולוגיות

תוכן העניינים

א	הקדמה
ג	מאת העורכים
1	שמואל נ' איזנשטדט המאבק על סמלי הזהות הקולקטיבית ועל גבולותיה בחברה הישראלית הבתר-מהפכנית
31	מתתיהו מינץ האומה היהודית – אמצאה ציונית? בשולי פולמוס ההיסטוריונים
52	בועז עברון הציונות – מבט לאחור
60	משה ליסק סוציולוגים 'ביקורתיים' וסוציולוגים 'ממסדיים' בקהילה האקדמית הישראלית: מאבקים אידיאולוגיים או שיח אקדמי ענייני?
99	אליעזר שביד 'מעבר' לכל – מודרניות, ציונות, יהדות
116	ארנסט גלנר הכל הולך
126	אורי רם הימים ההם והזמן הזה: ההיסטוריוגרפיה הציונית והמצאת הנראטיב הלאומי היהודי; בן-ציון דינור וזמנו
160	שלמה אהרונסון על 'הפוסט-ציונות' והמסורת האנטישמית במערב
203	חדוה בן-ישראל תאוריות על הלאומיות ומידת חלותן על הציונות
223	אילן פפה הציונות במבחן התאוריות של הלאומיות והמתודה ההיסטוריוגרפית
264	יעקב שביט לאומיות, היסטוריוגרפיה ורוויזיה היסטורית
277	סמי סמוחה דמוקרטיה אתנית: ישראל כאב-טיפוס
312	עזמי בשארה הערבי הישראלי: עיונים בשיח פוליטי שסוע ההתיישבות בארץ-ישראל – מפעל קולוניאליסטי?
340	רן אהרנסון 'ההיסטוריונים החדשים' מול הגאוגרפיה ההיסטורית
355	הלל ויס בדרך לגאולת הפוסט-ניהיליזם
366	יוסף שלמון דת ולאומיות בתנועה הלאומית היהודית

	מאבק וסינתזה בין פוסט־ציונות יהודית לבין פוסט־יהדות ציונית ביצירת אלתרמן	מרדכי שלו
377		
	אין נסיגה מארץ־ישראל כי אין נסיגה מציונות, ואין נסיגה מציונות כי אין נסיגה מיהדות	ישראל אלדד
437		
	פוסט־ציונות ואנטי־ציונות: הבחנות, הגדרות, מיון הסוגיות וכמה הכרעות אישיות	מרדכי בר־און
475		
	ציונות אלפיים: הנחות יסוד ועקרונות מנחים	אסא כשר
509		
	מפוסט־ציונות לחידוש הציונות	יוסף גורני
514		
i		תקצירים באנגלית

עיונים, סדרת נושא, תשס"ג 2003
כלכלה וחברה בימי המנדט
1948-1918

תוכן העניינים

1	מאת העורכים
	תולדות המחקר
	יעקב מצר
7	כלכלת ארץ-ישראל בתקופת המנדט: מבט על התפתחות המחקר
	בין אידאולוגיה למעשה הכלכלי
	יעקב שביט
59	מדוע לא חבשו בתל-אביב כיפה אדומה? בין אידאליזם לראליזם בפרשנות של תולדות היישוב - תל-אביב כמשל דבורה ברנשטיין
79	כאשר 'עבודה עברית' איננה עומדת על הפרק: הסתדרות העובדים לנוכח המגזר הממשלתי המנדטורי
107	בת-שבע מרגלית-שטרן
	למלכה אין בית, למלך אין כתר? מעמדן של נשים יהודיות בשוק העבודה בארץ-ישראל המנדטורית
	עלייה וקליטה ביישוב היהודי
	חגית לבסקי
153	לאומיות, הגירה והתיישבות: האם היתה מדיניות קליטה ציונית?
	אביבה חלמיש
179	עלייה לפי יכולת הקליטה הכלכלית: העקרונות המנחים, דרכי הביצוע וההשלכות הדמוגרפיות של מדיניות העלייה בין מלחמות העולם
	בנקאות וקואופרציה
217	נחום גרוס
239	הבנקאות היהודית וצמיחת המשק בתקופת המנדט הקואופרציה הפרטית בתקופת המנדט: אשראי וחסכון
	משק וחברה ביישוב הערבי
	אברהם סלע
291	חברה ומוסדות בקרב ערביי פלסטין בתקופת המנדט: תמורה, היעדר ניעות וקריסה

	יצחק רייטר	וקף בנסיבות משתנות: ניהול כלכלי ותפקיד פוליטי
349		של הווקף בירושלים המנדטורית
	מחמוד יזבק	מהגרים, קבוצות עילית וארגונים עממיים בחברה הערבית
367		של חיפה, מהכיבוש הבריטי עד סוף המרד הערבי
	יוסף ושיץ	תמורות חברתיות ביישוב הערבי של חיפה בתקופת
393		המנדט הבריטי: סוחרים ויזמים אחרים

היבטים מרחביים וקרקעיים

439	עמירם גונן	כיצד קם 'מרכז הארץ' בארץ-ישראל
	יוסי כץ	הקרן הקיימת לישראל וחברת הכשרת היישוב: משיתוף
489		פעולה לדרכים נפרדות ברכישת קרקעות בזמן המנדט

רווחה, בריאות וחינוך

	אברהם דורון	תחיקת עבודה וביטוח סוציאלי: מדיניותה של ממשלת
519		המנדט
	שפרה שורץ	פוליטיקה ובריאות: המהלכים לקראת הקמתו של מערך
553		קופות חולים ביישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן המנדט
	יובל דרור	'ארגון עובדי זרם העובדים (המרכז לחינוך)' בתקופת
583		המנדט: תנועה חינוכית וארגון מקצועי ייחודי

אחרית דבר

617	משה ליסק	מבט מאוחר על החברה והמשק בארץ-ישראל המנדטורית
-----	----------	---

עיונים, סדרת נושא, תשס"ד 2004

איש בסער

מסות ומחקרים על זאב ז'בוטינסקי

תוכן העניינים

1	מנהיגות ועומק אינטלקטואלי	אבי בראלי פנחס גינוסר
		מסות
7	מקומו של זאב ז'בוטינסקי בפנתאון הלאומי ז'בוטינסקי כמדינאי וכמנהיג לעמו: כיצד היה מגיב על בעיות זמננו?	ישראל קולת בנציון נתניהו
25		
39	ז'בוטינסקי וז'בוטינסקאיזם	זאב צחור
		מחקרים
		אידאולוגיה
	המתווה החוקתי של זאב ז'בוטינסקי למדינה היהודית בארץ־ישראל	אריה נאור
51		
	אנטומיה של ביקורת הסוציאליזם אצל ז'בוטינסקי חלק א: הביקורת על עקרונות היסוד של הסוציאליזם גזע, לאום ויהדות בהגותם הלאומית של מ"מ בובר וזאב ז'בוטינסקי: דיון משווה	ראובן שושני שלום רצבי
93		
121	בין לאומיות לדת: התמורה בעמדת ז'בוטינסקי כלפי המסורת הדתית	אליעזר דון־יחיא
159		
		תרבות
	תרומתו של זאב ז'בוטינסקי לשירה העברית המודרנית שירת המנהיג ומנהיגות השירה: אורי צבי גרינברג וזאב ז'בוטינסקי	דן מירון חנן חבר
187		
253		
283	הערות ליצירתו הספרותית של זאב ז'בוטינסקי	יהודה פרידלנדר
299	זאב ז'בוטינסקי – יוזם בית הספר העברי־לאומי בתפוצות לבטים ומאבקים בדאר היום הרוויזיוניסטי	שלמה הרמתי פנחס גינוסר
325		

מדינות

	יעקב שביט,	מי קרא זאב? איך הבין זאב ז'בוטינסקי את טיבה של
345	ליאת שטייר-לבני	גרמניה הנאצית ואת כוונותיה?
	דניאל בלטמן	הוויכוח בפולין ב-1936 על תכנית האבקואציה של
371		ז'בוטינסקי
389	אלי צור	יחסים מסוכנים: זאב ז'בוטינסקי ומשרד החוץ של פולין
417	חנוך רוזנבלום	ארצות-הברית ויהודיה בהשקפתו של זאב ז'בוטינסקי
449	מתתיהו מינץ	על שום מה התחקתה ה'אוחרנה' הצארית על צעדיו של ז'בוטינסקי?

צבאות

	שלומי רזניק	זאב ז'בוטינסקי והאצ"ל: 'בראשית ברא אלוהים
459		את הפוליטיקה'
	יעקב מרקוביץקי	כחלוץ לפני המחנה: ז'בוטינסקי ורעיון מרכז ההדרכה
475		באיטליה
493	שמואל כץ	ז'בוטינסקי, הגדוד העברי וראשית ה'הגנה'
549	מאיר שמגר	אחרית דבר

עיונים, סדרת נושא, תשס"ה 2005

חברה וכלכלה בישראל

מבט היסטורי ועכשווי

תוכן העניינים

כרך א

מבוא

	אבי בראלי,	חקר החברה והכלכלה בישראל: התבוננות היסטורית ופוליטית
1	דניאל גוטוויין,	
	טוביה פריילינג	

מאמרים

7	שמואל נח אייזנשטדט	החברה הישראלית בין מגזר לאינטגרציה
	יעקב קופ	המשק הישראלי בעשור החמישי – בעקבות 'המשק הישראלי בעשור הראשון' של דן פטינקין
33	בן-ציון זילברפרב	הגירעונות בתקציב והתפתחות המוסדות הפיסקליים בישראל בשנים 1986-2002
71	שלמה סבירסקי	1967: תפנית כלכלית-מדינית בישראל
91	יצחק קליין	עדיפות מדיניות השוק החופשי לישראל
117	אמל ג'מאל	על דפוסי כינון האי-שוויון הלאומי בישראל
145	סלביה פוגל-ביזאוי	אם טוב כל כך אז למה רע כל כך? ההיבטים המגדריים של הנאו-ליברליזם בשוק העבודה בישראל
183	משה סמיונוב,	הגירת עובדים לישראל: מקורות ותוצאות
217	תמר לרנטל	
	אורי כהן	האוניברסיטה העברית והריבוד המעמדי-עדתי בעשור האחרון
233	אבנר מולכו	קפיטליזם ו'הדרך האמריקנית' בישראל – פריון, ניהול והאתוס הקפיטליסטי בסיוע הטכני של ארצות הברית בשנות החמישים
263	צבי צמרת	זלמן ארן והפרודוקטיביזציה של בני 'עדות המזרח'
295	יצחק גרינברג	הכלכלה המרחיבה של משק העובדים 1948-1988
327	יובל אלבשן	ההדרה והשתקתה – על הזכויות החברתיות בחוקה הישראלית הנרקמת
365		

327	הכלכלה המרחיבה של משק העובדים 1948-1988	יצחק גרינברג
399	חוק פנסיה חובה בישראל	רמי יוסף, אביה ספיבק

כרך ב

431	רפואה, חברה ופוליטיקה – חוק ביטוח בריאות ממלכתי כמקרה מבחן	שפרה שורץ, ונדב דוידוביץ
477	בין רווחה לעבודה: המדיניות כלפי המובטלים בארץ ישראל המנדטורית ובמדינת ישראל	ג'וני גל
519	התכניות 'מרווחה לעבודה': מקורותיהן ההיסטוריים והאינטלקטואליים	אברהם דורון
541	עולי ברית המועצות לשעבר בין התבדלות לשילוב בחברה הישראלית	אלעזר לשם
581	'רכבת מקזבלנקה למושב או לאזור פיתוח' – קליטת העולים מצפון אפריקה ואכלוס הפריפריה בישראל בשנים 1954-1956	אבי פיקאר
615	'כאן אוכלים עם סכין ומזלג' – מזרח ומערב במפגש הבין-תרבותי במדינת ישראל	אסתר מאיר-גליצנשטיין
645	נשים קולטות נשים – תפקידן של נשים ותיקות בקליטת העלייה הגדולה בשנות החמישים, היסטוריה ותאוריה	אורית רוזין
671	אוטופיה שיתופית ופוליטיקה – מבט על ישראל מבעד לתאוריה של הפרקסיס המשחרר בסוציאליזם האירופי	יפתח גולדמן
711	הקטירה הבורגנית של אפרים קישון	גידי נבו
747	'צריכה להיות הרגשה של עם' – שוויון ושותפות בתפיסתו של דוד בן-גוריון בשנות החמישים והשישים	ניר קידר
773	חלוציות ומחויבות אזרחית על פי דוד בן-גוריון, 1948-1955	פולה קבלו
803	פוסט-ציונות: העשור הראשון – סוציולוגיה של ערעור על הגמוניה לאומית	אורי רם
855	השמאל הישראלי בין אידאולוגיה ליברלית-יונית למעורבות חברתית	אבנר כהן

עיונים, סדרת נושא, תשס"ח 2008

מסביב לנקודה

מחקרים חדשים על מ"י ברדיצ'בסקי, י"ח ברנר וא"ד גורדון

תוכן העניינים

1		מבוא
	על שתי תפיסות של קדושה במאמריו המוקדמים	אהוד לוז
7	של מיכה יוסף ברדיצ'בסקי	
	המהפכה היהודית והמקרא - ברדיצ'בסקי	בעז ערפלי
31	וטשרניחובסקי קוראים בתנ"ך	
	על הפולמוס 'הניטשאני' בין אחד-העם למיכה	יעקב גולומב
69	יוסף ברדיצ'בסקי	
	על משמר האומה - מיכה יוסף ברדיצ'בסקי	אבנר הולצמן
95	כפובליציסט פוליטי	
	'על הפרק' - רשימות בהצפירה, 1903	מיכה יוסף
121	הביא לדפוס והקדים: אבנר הולצמן	ברדיצ'בסקי
	'הקרבתן שמעבר לנהר': קריאה בסיפור 'את קרבני'	יצחק בן-מרדכי
151	למיכה יוסף ברדיצ'בסקי	
175	מה קיבל יוסף חיים ברנר מהלל צייטלין?	חמוטל בר-יוסף
	'בעל הבית והפועל' מאת לב ניקולייביץ' טולסטוי	רינה לפידוס
187	בתרגומו העברי של יוסף חיים ברנר	
209	על תרגומו של יוסף חיים ברנר להחטא ועונשו	מאיה ערד
	החטא ועונשו לפיודור מיכאלוביץ' דוסטויבסקי,	יוסף חיים ברנר
221	פרק ראשון	(מתרגם)
	מפלגת הפועל הצעיר לנוכח גילויי אקטיביזם ומתינות	מאיר חזן
239	אצל ברנר וגורדון	
	התשתית הקיומית של העימות בין גורדון לברנר ושאלת	אליעזר שביד
263	השפעתם בתנועת העבודה בארץ	
275	בין עם לארצו: יחיד, אומה וארץ בהגותו של א"ד גורדון	שלום רצבי
	מתחת למפתן ההכרה: הלוך רוח אירציונליסטי ותחייה	גדעון כ"ץ
321	לאומית בהגותו של אהרון דוד גורדון	

345	'וכך נכנס החג לתוקפו': אהרון דוד גורדון כמעצב תרבות	מוטי עזרא
	ל"נ טולסטוי, א"ד גורדון, החשת הגאולה והעידן החדש	רינה לפידוס
357	של המאה העשרים, מבוא לתרגום 'מה היא אמנות?'	
367	'מה היא אמנות?' ללב ניקולאייביץ' טולסטוי	אהרון דוד גורדון (מתרגם)
451	ברדיצ'בסקי, ברנר, גורדון והשבת	צבי צמרת
i		תקצירים באנגלית

עיונים, סדרת נושא, תשע"א 2011

מגדר בישראל

מחקרים חדשים על מגדר ביישוב ובמדינה

תוכן העניינים

1	מבוא: חברה כמעצבת מגדר, מגדר כמעצב חברה	מרגלית שילה וגדעון כ"ץ
---	---	---------------------------

כרך א: שנות היישוב

שער ראשון: פועלות במלכוד

	שתיקה של אישה מדברת: שתיקת נשים, דיבור ומעשה	טליה פפרמן
23	על פי 'חיי פועלת בארץ' (1935) מאת הניה פקלמן	
50	מאבקן של נשות קיבוץ עין חרוד על השתתפותן בשמירה	מאיר חזן

שער שני: אימהות ומדיקליזציה

	שחלב סטולר-ליס, 'ההיגינה של חיי האישה לתקופותיה': מגדר, לאומיות ושפחה שורץ	
85	ועבודה בכתביה של רופאת הנשים ד"ר מרים אהרונובה (1889-1967)	
	המדיקליזציה של האימהות: יחסים אתניים וחינוך אימהות	דפנה הירש
106	מזרחיות לטיפול 'היגיני' בתינוק בתקופת המנדט	
	'בתי - אש, אש': אימהות ובנות עזובות בתל אביב	תמי רוז
140	בשנות השלושים והארבעים	
	בין 'חוק הטבע' ל'דין התנועה': אימהות ואל-אימהות	בת-שבע
170	בחברה הציונית בארץ ישראל (1920-1945)	מרגלית-שטרן
	חשבון ציבורי או חשבון פרטי - מקרה מבחן: אימהות	ענת גרנית-הכהן
198	מהיישוב בכוחות הבריטיים במלחמת העולם השנייה	

שער שלישי: פרופסיונליזם ומגדר

	צפורה שחורי-רובין ד"ר בת שבע יוניס-גוטמן: אם-טיפוס לרופאה ציונית	
231	בארץ ישראל בשלהי התקופה העות'מאנית	
	'נשים בטוגה של גבר': נתיב השתלבותן של נשים	אייל כתבן
263	בפרופסיה המשפטית בארץ ישראל ובמדינת ישראל	

	מגדר ובריאות נפש בחברה היישובית ובעשור הראשון	רקפת זלשיק,
306	של המדינה	נדב דוידוביץ'
336	ללדת ועוד איך: חוקי הלידה הלאומיים בתקופת המנדט	אומי לייסנר

	ש ע ר ר ב י ע י : ה ת א ר ג נ ו ת נ ש י ת - י ת ר ו נ ה ו מ ח י ר י ה	
	על צומתי מפגשים בין נשים בראשית היישוב	יפה ברלוביץ
369	(1918-1878): עיון בכתביו של ראשונות	
	שמרנות פורצת דרך: לדמותן של מנהיגות ציוניות-דתיות	לילך
409	בתקופת היישוב'	רוזנברג-פרידמן

כ ר ך ב : ש נ ו ת ה מ ד י נ ה

	ש ע ר ח מ י ש י : מ ש ק ע י מ מ ג ד ר י י מ	
	ציונות, גבריות ופמיניזם: היילכו שלושה יחד בלתי	אורית קמיר
443	אם נועדו?	
	הבונקר בתאטרון: אתר התנגשות בין צורות שונות	סיגל ברקאי
471	של גבריות ישראלית	
	הגלות המשולשת: דימויה של ניצולת השואה בקולנוע	ליאת שטייר-לבני
497	העלילתי הישראלי	
	בין הים למקווה: קולה של הסירנה בקולנוע הישראלי	ענת זנגר
521	העכשווי	

	ש ע ר ש י ש י : ת ק ש ו ר ת ו ה ד ר כ ה מְב נ ו ת נ ש י ו ת	
	דגמים של נשיות בעיתוני הנשים בישראל בתקופת	עינת לחובר
565	מלחמת ששת הימים	
	'והאריכו נא שמלותיכן למען קדושת עמנו וקדושת	רבקה נריה בן-שחר
	בנותינו': שיח הצניעות במדורי הנשים בעיתונות	
580	החרדית 1989-1960	
	'תכלית הבריאה היא האיש': מעמד האישה להלכה	יצחק הרשקוביץ
	ולמעשה בפולמוס על אופי ההדרכה הזוגית	
623	בחברה החרדית	

ש ע ר ש ב י ע י : מ ש פ ט מ ע צ ב מ ג ד ר

	ענת הרבסט	'זוהי הגנה של המדינה על האישה ועל הילדים':
651		חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972
	מיכל פרנקל,	משפחות עובדות במשפט הישראלי: בין נאו-ליברליזם
	דפנה הקר,	לזכויות אדם
682	יעל ברוידא	

ש ע ר ש מ י נ י : ת ה ל י כ י ש י נ ו י מ ג ד ר י

	ענת רמון	ה'מאור שביהדות' באספקלריה פמיניסטית: מקורות
		ישראל בדרכה הרעיונית ובנאומיה בכנסת של חברת
731		מפא"י עדה פישמן-מימון
	אילן פוקס	קול משלה ולימוד תורה: הרב שמעון רוזנברג ופמיניזם
771		תרבותי
	ענבל סיקורל,	הקניית הישראליות: עבודת הסומכות במרכזי הקליטה
790	רחל שרעבי	של עולי אתיופיה
	לילי רתוק	'הסוד ההופך חלש לגיבור': העצמה נשית ביצירתה
816		של עמליה כהנא-כרמון

עיונים, סדרת נושא, תשע"ד 2014

מעבר להלכה

מסורתיות, חילוניות ותרבות העידן החדש בישראל

תוכן העניינים

הקדמה

1 יעקב ידגר, גדעון כ"ץ ושלום רצבי

התחלות

5 צפי זבה-אלרן חוני המעגל ואלפיים שנות השינה
רוני באר-מרקס יחסה של האורתודוקסיה לשפה העברית: המקרה
של כתב העת הלבנון

35

50 גדעון כ"ץ זהות קלושה וחילון היהדות באלטנוילנד

65 ניחם רוס המתקפה על 'החסידות החדשה' בישיבות הציונות הדתית

108 עינת רמון ציונות תרבותית כחלופה לרפורמה בכתבי אחד העם

חילוניות ופוסט-חילוניות

141 יובל גובני חילוניות יהודיות: קווים למתווה פילוסופי-חינוכי
אבנר דינור תאולוגיה חילונית: לביקורת החילוניות הישראלית

160 דרך הגותו של הנס יונס
מעבר ל'אלוהי אבותינו'? תאולוגיה פוסט-חילונית

185 והשיח היהודי-פמיניסטי בישראל
ליונס בעקבות בובר: מהתחדשות רוחנית לחברה

214 חנוך בן-פזי מוסרית וצודקת

אורחות חיים

242 אנה פרשיצקי המצאת טקסים יהודיים: טקסי חתונה ולוויה
לא אורתודוקסיים בישראל

284 עודד בר בין מסורת לחידוש: יום השנה לשחרור צפת וההילולה
במירון, תש"ט

311 נעמה אזולאי 'שירת החול': שיח יהודי-ציוני בקבוצות המשימה
ואפרים תבורי השיתופיות של צעירים במרחב החילוני בישראל

	אורית הירש	'היכוני לביאת המשיח-הגבר': נשים חילוניות בחב"ד
347		המשיחית
371	הדס שדר	מתחם הבבא סאלי בנתיבות כבבואה חברתית
	וליאט ורדי	

מסורתיות ודתיות 'רכה'

	אריה קיזל	מזרחיות חילונית ומזרחיות מסורתית במאבק רשת
401		הנרטיבים הישראלית
	אסף שרעבי	דתיות 'רכה' ודתיות 'קשיחה': המקרה של תנועת
434		התשובה בישראל
	אסף ליבוביץ'	מסורתיים רוחניים בישראל: תנועה חברתית חדשה
461		ושאלת הישראליות בעידן פוסט-מטריאלי

תרבות העידן החדש

	מריאנה רוח-מדבר	מתקשרת, הילרית ושמן נפגשים אצל הרב:
498		היהודי(ות) הישראלי(ות) בעידן החדש
529	רון מרגולין	האם היה יוסף שכטר מבשר הרוחניות החדשה בישראל?
	רחל ורצברגר	רוחניות של חיפוש ויהדות של בחירה: נרטיב הזהות
555		של אנשי ההתחדשות הרוחנית היהודית בישראל

תמורות בראי האמנות

	יעל גילעת	מגדר, ריטואל ווידאו-ארט
580		'אין זה משנה איפה חותכים': מבוא לקריאה
612		זן-בודיהיסטית בכתבי יואל הופמן

עיונים, סדרת נושא, תשע"ד 2014

מוזיקה בישראל

תוכן העניינים

9	הקדמה	מיכאל וולפה, גדעון כ"ץ, טוביה פרילינג
14	מבוא	טוביה פרילינג
רוק		
29	גיטרות חשמליות, קוסמופוליטיות אסתטית וייחוד תרבותי צרימה: תרבויות משנה, מוזיקה ומחאת צעירים ישראלים: מתרבות החברה הסלונית של שנות החמישים ועד תרבות הפזינים של שנות התשעים	מוטי רגב עודד היילברונר
50	השפעת הרוק הפסיכדלי על האלבומים 'פוזי' ו'שבלול'	ארי קטורזה
82		שיחה עם קובי אוז
111		
ג'אז		
136	השתרשות הג'אז בישראל	אלונה שגיא-קרן
188		שיחות על ג'אז
זמר עברי		
	ייצוג המדבר בזמר העברי ובמוזיקה הישראלית האמנותית	יוסף גולדנברג
279	בעקבי הצאן – רועה וצאן בתמלילי שירי הזמר העבריים מפגשם של מלחיני הזמר העברי המוקדם עם המזרח 'זְמֵר כְּפָרִים' – עמנואל זמיר, מורה דרך לזמר הכפר הישראלי?	מיכל סדן אפרת ברט נחומי הרציון
344	'יין מכרם עתיק בקנקן חדש': סוגת שיריו המקוריים של עמנואל עמירן	אפרת ברט
362	מציאות ואידאולוגיה בפזמוני העשור הראשון למדינה	חיה שחם
377	התהוותו של שיר העם העברי: היבטי לשון וסגנון	יעל רשף
410		

מסורות מוזיקליות ערביות

	סימונה וסרמן	חדשנות מוזיקלית ומיסוד בשדה המוזיקה המזרחית
432		האמנותית בישראל
472	אמנון שילוח	מוזיקה רבת־פנים וזהויות
486		שיחה עם תייסיר אליאס

מוזיקה אמנותית

	יהואש הירשברג	חזון המזרח במוזיקה האמנותית הישראלית:
517		מיתוס ומציאות
535	עירית יונגרמן	בְּנוֹ בְּאֶרְדִי (1890-1973): המסע למזרח
	לירן גורקביץ'	פאול בן־חיים: האורטוריה 'יורם' וזהותו היהודית
553		של המלחין
581	זכריה פלווין	בן ציון אורגד (1926-2006) – מבט על חייו
	ענת רובינשטיין	ט"ו בשבט בצל זיכרון ושכול – 'שמש אוקטובר' מאת
605		מרק קופיטמן ו'הבן יקיר לי אפרים' מאת חיים פרמונט
645	חגי גריידי	יוהן סבסטיאן באך והמוזיקה האמנותית בישראל
670		מוזיקה ומסורת, רב־שיח

מוזיקה ודת

	דב שוורץ	מגמות ותפיסות של מוזיקה בציונות הדתית
688		בארץ־ישראל
	נעמי כהן צנטנר	ניגונים עתיקים בחברה חדשה – זמירות שבת
713		בבני עקיבא ובקרב צעירי הציונות הדתית
	עמית קליין	מגלות לגאולה – על השינויים בחזנות: מאירופה של
741		ראשית המאה ה־20 למדינת ישראל של ראשית
	אסיקה מרקס	המאה ה־21
769		היבטים חברתיים ותרבותיים בזמרת הפיות
		המתחדשת בישראל

מוזיקה ותרבות

789	נפתלי וגנר	חלונות מוזיקליים – קונפליקט ופיוס במרחב־שמע משותף
	יעל בלבן	'צ'ייקובסקי הוא אשתו של ברהמס': ייצוגים מוזיקליים
808		בסיפורת של שולמית הראבן

	מחפשים את מקומם – תחושת מקום וזהות בקליפים ישראליים	אריאל פרידמן
829		
	הפסקול של המדינה: היסטוריה תרבותית ופסקול מוזיקלי בקולנוע הישראלי	מירי טלמון
850		
	טקסט והעיר הגדולה – שני דיוקנאות של תל אביב בלחניו של יוני רכטר	מירב מירון דבוייריס
871		
896	'ארצנו הקטנטונת': הקברט ביישוב 'קווה קווה דלה אומה': השתקפויות תרבותיות בשירי משחק אקולוגיים בעיר תל אביב	נעמה רמות עידית סולקין
940		
956	למשמעותה של 'מוזיקה ישראלית'	מיכל זמורה כהן
969	שיחה עם אביהו מדינה ושמעון פרנס	
		א פ י ל ו ג
1006	המוזיקה הישראלית: מבט אופטימי	מיכאל וולפה
		תקצירים באנגלית

עיונים, סדרת נושא, תשע"ו 2015

מולדת בגולה

תפיסות של שייכות וזרות בתפוצה היהודית

תוכן העניינים

7	מבוא	עופר שיף
	'איפה הבית שלי?': יהודים אורתודוקסים בארצות הברית	חיים א' וקסמן
13	במאה ה-20	
29	'רצוננו לראות את מלכנו': התגלויות בחב"ד המשיחית	יורם בילו
	בין הצלת ישראל לגאולת ארץ ישראל: האידאולוגיה	גור אלרואי
59	הטריטוריאליסטית ויחסה לצינונות ולמדינת ישראל	
85	ב'תבנית נוף מולדתו': שאול טשרניחובסקי וחיוב הגלות	יוחאי אופנהיימר
123	יחסי תפוצה ומולדת: רצועות ההנעה	אליעזר בן-רפאל
137	גלות או ריבונות בהיסטוריוגרפיה היהודית הלאומית	יצחק קונפורטי
171	חייו ומותו של היהודי-הערבי בארץ ישראל ומחוצה לה	הלל כהן
	גורלות שלובים: אמריקה וציון בעיני סטיבן ש' ויז	מארק א' ריידר
201	וחיים גרינברג	
	'מולדת' ו'תפוצה' בספרי הלימוד היהודים-אמריקנים,	ג'ונתן ב' קרסנר
227	1948-1928	
	גלות, תפוצה ומולדת: השיח על עבר ועל עתיד בעידן	גיא מירון
255	שקיעת האמנציפציה בגרמניה ובהונגריה	
	המכון לעניינים יהודיים של הקונגרס היהודי העולמי	זהר שגב
279	ועיצוב הקיום היהודי שלאחר השואה	
	יהודים-לטינו-אמריקנים או לטינו-אמריקנים יהודים?	רענן ריין
301	גישות חדשות למחקר על אתניות ולמושג התפוצה	וג'פרי לסר
	בין ארצות הברית לישראל בספר 'בחיפוש:	מיכאל קצין
319	אוטוביוגרפיה' מאת מאיר לוין	
	חווית המדינה: היהודים בתצורה הבתר-מדינתית	דני טרום
331	על פי רמון ארון וחנה ארנדט	
349	שיבת ציון מעבר לדיאלקטיקת הגלות	שמואל טריגנו
	היחס בין ציון לתפוצות בהגותם של מרדכי קפלן	יוסי טרנר
363	ואליעזר שביד	

עיונים, סדרת נושא, תשע"ו 2015

גְּלוּיּוֹת יִשְׂרָאֵלִיּוֹת מולדת וגלות בשיח הישראלי

תוכן העניינים

7	מבוא	עופר שיף
	גלות ותפוצה ביישוב ובחברה בישראל	
	עם הפנים לתפוצות: השיח היהודי באמנות ארץ ישראל	דליה מנור
13	בשנות השלושים של המאה ה-20	
	בין ספרות של שבט לספרות של עם: אשר ברש	חנן חבר
52	והספרות העברית בין גולה למולדת	
	הבית שבגולה והגולה שבבית: ייצוגים של הבית	מיכל חכם
83	הגלותי בשיח הדומסטיות הציוני	
	'אאמינה גם בעתיד': התקבלותו ודחייתו של המשורר	עידו בסוק
	שאל טשרניחובסקי על רקע השיח הציוני בדבר	
122	'גלות' ו'מולדת'	
	מבני עקיבא ל'מניין הצעירים': הלאמת המסורת	נסים ליאון
153	האשכנזית בקהילת המתפללים הציונית-דתית	
	האשכנזים - המרכז נגד המזרח: הזמנה לדיון	יגאל שוורץ
177	מנטלי-סגנוני בספרות העברית החדשה	
196	מי הוא שהלך בשדות? בחיפוש אחר הצבר האמתי	אבנר בן-עמוס
	שלילות הגלות בציונות ובחברה בישראל	
204	גלות ותפוצה: שתי ציוניות	חיים גנז
232	היבטים של שלילת הגלות	משה צוקרמן
240	הנִכְפָּה והמלנכוליה היהודית-ערבית	יהודה שנהב
	החזון הגלִיצְיוֹני והיהודי החדש-ישן: גלות וריבונות	בתיה שמעוני
252	ביצירתו של יוסי אבני-לוי	
	יהדות, ציונות וגלות: תמורות בתפיסת הגלות בהגות	אליעזר דון-יחיא
280	הציונית ובחברה הישראלית	
	צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תְּפִיָּה: על גאולת המשפט וגאולה באמצעות	עמיחי רדזינר
319	המשפט בהגותו המשפטית של שבתי בן דב	

	שלי שנהב־קלר	בית (ה)תפוצות – בית גולָה: פואטיקה ופוליטיקה של
356		זיכרון בבית התפוצות
375	אלון גל	הדיאלקטיקה של הדמוניזציה בשיח הזהות הישראלי
i	תקצירים באנגלית	

עיונים, סדרת נושא, תשע"ז 2017

ישראל 1967-1977

המשכיות ומפנה

תוכן העניינים

7	מבוא	אביבה חלמיש, עופר שיף
		פוליטיקה
21	ההיגיון המעמדי של 'המהפך הארוך', 1973-1977	דני גוטוויין
58	שחיתות ציבורית והמאבק בה בין תרבות לפוליטיקה: מחאת צעירים בישראל	דורון נבות טל אלמליח,
78		ענת קדרון
102	מלחמת ששת הימים והתעוררות הרעיון הכנעני	אבי שילון
102	לידתה של אלטרנטיבה פוליטית: הדרך לליכוד, 1973	אמיר גולדשטיין
		חברה
159	תור הזהב של מדינת הרווחה בישראל	מיכל קורא
185	אוכלוסיית ישראל בעשור השלישי: מגמות והקשרים נגד הזרם: ההתנגדות להתלהבות החרדית בעקבות מלחמת ששת הימים	סרג'ו דלה פרגולה יאיר הלוי
221	הרפואה השיקומית בישראל בראי המלחמות	גאולה פארן, לילך רוזנברג-פרידמן,
247		אבי עורי
		תרבות
276	בצעד בטוח: מרחב, חברה ותרבות בסדרת הטלוויזיה 'עברית בסימן טוב'	איתן בריוסף
308	כינונו של סגנון ישראלי, 1967-1973	תמר אלאור, מוטי רגב
334	'עד מוות', 'על שבת אחים בצל תותחים': עוז ולוין כנביאי תוכחה אנטי-אופוריים	אלון גל

	ראובן שהם	בין 'כנפי הכסף' ל'גולני שלי': שירי הזמר ההמנוניים
360		של צה"ל
	נעמה שפי,	העיר שחברה לה יחדיו: מבט דרך שטרי הכסף
387	ענת פירסט	
	ב י ט ח ו ן ו י ח ס י ח ו ץ	
407	רון טראובה	יגאל אלון והסוגיה הפלסטינית: מהכחשה להכרה
432	יואב גלבר	הדרך להחלטת האו"ם 242
i	תקצירים באנגלית	

עיונים, סדרת נושא, תשפ"ג 2023

יהדות אמריקה בישראל

אתגר, דימוי והשפעה

תוכן העניינים

הקדמה

7 על חקר מקומה של יהדות אמריקה בישראל עדי שרצר, עופר שיף

חינוך ודת

יהדות ארצות הברית וייצוגה בטקסט החינוכי אורית עובד, טלי תדמור-שמעוני
19 בבתי ספר ממלכתיים, 1955-2003
פלורליזם בציון: בין התנועה הרפורמית דויד ברק-גורודצקי
41 הישראלית לאמריקנית
ההסתגלות של הרוחניות היהודית רחל ורצברגר
63 הצפון-אמריקנית בישראל

פילנתרופיה ומעורבות חברתית

אורי קראוסהר חייא וקיימא: סיוע הג'וינט לשיבות בישראל
91 אופיר עבו, חרדיות מודרנית בישראל: מבטים על הפילנתרופיה
114 לי כהנר היהודית באמריקה

פיתוח שדות מקצועיים

ראשיתה של המסורת העיתונאית גלעד הלפרן
137 האנגלו-אמריקנית בארץ ישראל
ספרניות וספרנים מארצות הברית והשפעתם ג'קלין לאזנוב
159 על כינון עולם הספריות בישראל

תרבות וספרות

פובליציסטיקה ישראלית לנוכח ביקורת עמרי אשר
183 מוסרית-פוליטית ביצירות של סול בלו ופיליפ רות
התפסן בשדה הקטל: הולדת הכתיבה המדוברת חן אדלסבורג
209 בעברית מתוך הספרות האנטי-פסיכיאטרית
הפרות סדר: רחל פומרנץ כסוכנת שינוי בספרות הודיה בונן-אלק
234 החרדית הישראלית